

HUQUQ

25

(288)

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ E-mail:info@huquq.uz

Iyun

D.	2	9	16	23	30
S.	3	10	17	24	
Ch.	4	11	18	25	✓
P.	5	12	19	26	
J.	6	13	20	27	
Sh.	7	14	21	28	
Y.	1	8	15	22	29

2003

Чоршанбадан Чоршанбагача

18 июнь

Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларига қабул қилиш бўйича Давлат комиссиясининг кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди.

19 июнь

Ўзбекистон Республикаси Президенти «Г.Б.Измаиловани «Меҳнат шўхрати» ордени билан мукофотлаш тўғрисида»ги Фармонга имзо чекди.

21 июнь

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хорижий сармоя иштирокидаги корхоналар томонидан тайёр истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришни рағбатлантиришга оид кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони матбуотда эълон қилинди.

23 июнь

Тошкент олий умумқўшин кўмондонлик билим юртида, мамлакатимизнинг энг кекса ўқув муассасасида таълим ва тарбия топган ёш офицерларнинг битирувига бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

«Истиқлол умидлари - 2003»

21 июнь куни пойтахтимиздаги «Пахтакор» марказий стадионида «Биз ҳеч кимдан кам эмасмиз ва кам бўлмаймиз!» шiori остида Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот хизмати Тошкент шаҳар ҳокимлиги, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати, Халқ таълими, Олий ва ўрта махсус таълим, Маданият ишлари вазирликлари, Ўзтеледиокомпания, «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси ҳамкорлигида ташкил этган «Истиқлол умидлари - 2003» фестивали пойтахт ёшлари қалбида бир умр сақланиб қолади.

Суратларда: тадбирдан лавҳалар.

А.Тўраев олган суратлар.

МАЗУ КАММИ ЁКИ ЖУРНАЛИСТ?..

Шундай бир газетани билман, агар реклама пулини тўласангиз газетанинг бир саҳифаси эмас, бир сонини ҳам сен, оиланг, қариндошларингга бағишлаб (суратлари билан) чиқариб юборад.

3-бет

МАШНАСА

Уй сотиш ёки сотиб олиш ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқидир. Лекин бу ҳуқуқдан ким қандай фойдаланаяпти? У билан боғлиқ жараёнларда нега норозиликлар келиб чиқаяпти?

5-бет

БАНКА ИШОНИШИ МУМКИНМИ?

ёки кредит ўрнига ваъда олган шофирконлик тадбиркор тоқатида бир шингил

6-бет

ОЛМОС ЖОДУСИ

Қария Фитцининг лоф ургани турган гап. Аммо энди менда дунёдаги энг катта олмосга эгалик қилиш ҳоҳиши тугълади.

7-бет

26 - IYUN — XALQARO GIYOHVANDLIKKA QARSHI KURASH KUNI

ДУНЁ АҲЛИНИНГ ИШИ

МАЪЛУМКИ, 26 июнь Халқаро гиёҳвандликка қарши кураш куни сифатида нишонланади.

Бу офатга қарши халқаро миқёсда курашишнинг ўзига хос сабаблари бор, албатта. Жумладан, гиёҳвандлик инсоният ҳаётига таҳдид солаётган энг асосий хавф-хатарлардан бири бўлиб қолмоқда.

БМТнинг «Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилишга қарши кураш тўғрисида»ги конвенциясининг 7-моддаси доирасида Бош прокуратура Ўзбекистон Республикасининг марказий идораси ҳисобланиб, бу борада халқаро ташкилотлар билан яқиндан ҳамкорлик қилиб келаяпти.

Таҳлилларга кўра, 2002 йилда мамлакатимизда гиёҳвандлик моддаларининг ноқонуний айланмаси билан боғлиқ 8188 та ҳолат аниқланиб, улардан 7788 таси бўйича жиноят иши кўзга тилинган. Жиноятчилардан 606 кг. дан ортиқ гиёҳвандлик моддалари олиб қўйилган ва йўқ қилинган.

Гиёҳвандлик билан боғлиқ жиноятларга қарши кураш борасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар амалга ошираётган ишлар, бу борадаги прокурорлик назоратининг аҳоли Бош прокуратура томонидан доимий равишда ўрганилиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг мувофиқлаштирувчи кенгашлари ва тезкор йиғилишларда муҳокама қилиниб, қатъий чоралар қўйиб келинмоқда. Лекин бу борада камчиликларга ҳам йўл қўйилмаётганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Жумладан, наркотик моддалар билан қонунга хилоф равишда муомала қилиш инсон ҳаётига ва саломатлигига хиддий таҳдид солиши, мамлакатдаги қриминал вазиятга, жамият ҳаётига салбий таъсир кўрсатиши ҳақида аҳолининг барча қатламлари, айниқса, ёшлар ва ўсимирлар ўртасида тушунтириш ишларини

ҳар томонлама кучайтирмоқ даркор.

Таққиланган экинларни етиштиришга қарши кураш борасида айрим маҳаллий ҳокимиятлар, ўзини ўзи бошқариш идоралари, маҳалла ва бошқа жамоат ташкилотлари имкониятларидан кенг фойдаланилмаганлиги, профилактик тадбирларнинг самарасиз ўтказилганлиги оқибатида гиёҳвандлик экинларини етиштириш ҳоллари давом этмоқда.

Маълумотларга қараганда, ўтган йили Афғонистонда 3400 тонна олий етиштирилган. Мутахассисларнинг фикрига кўра, ундан 340 тонна героин тайёрлаш мумкин экан. Бу моддаларнинг ақсарият қисмини Марказий Осиё республикалари орқали Россия ва Европа давлатларига олиб ўтишга уринишлар кузатишмоқда.

Юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда Бош прокуратура бундай ҳолатларга йўл қўймаслик юзасидан зарур чора-тадбирлар белгилади, гиёҳвандликка қарши кураш борасидаги тадбирлар самарадорлигини ошириш юзасидан қўйи прокуратураларга тегишли тавсиялар берилди.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, инсоният ҳаётига таҳдид солиб турган гиёҳвандлик балосига қарши кураш, гиёҳвандлик дардига мубтало бўлганлар сони ошишига йўл қўймаслик нафақат ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг, балки соғлом фикрловчи ҳар бир фуқаронинг бурчи бўлиши лозим. Бизнингча, 26 июннинг Халқаро гиёҳвандликка қарши кураш куни деб эълон қилинишидан кўзда тутилган мақсадлардан бири ҳам шундир.

Валижон Йўлдошев,
Республика Бош прокуратурасининг
бошқарма прокурори

Афоризли

Қонунлар адолатли
эканликлари тўғрисида
эмас, балки қонун
эканликлари учунгина
умумий
ҳурмат-эътиборга
сазовордирлар.

Мишель МОНТЕНЬ,
француз файласуфи

КЕНГАШ ЙИГИЛИШИ

Сирдарё вилояти ҳокимлигида вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралари мувофиқлаштирувчи кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда «Вилоятда қонун устуворлигини таъминлаш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш, аҳолининг турмуш фаровонлигини оширишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ўрни ва вазифалари» ҳақидаги масала кўрилди.

Йиғилишда вилоят прокуратураси, МХХ, ИИБ, адлия, солиқ, божхона, суд идоралари вакиллари иштирок этди. Қўн тартибдаги масала бўйича вилоят прокурори З.Бердимуродов мазъруза қилди.

Шунингдек, йиғилишда вилоят ҳокими Равшан Ҳайдаров ҳам иштирок этди.

У.Худойкулов,
вилоят прокурорининг ёрдамчиси

ДАДИЛ ФИКРЛАР ҲАҚИДАГИ ПЕШҚАДАМ ШАШКА ДОНАЧАЛАРИГА

27 ИЮНЬ - МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

СЎЗ ҚУДРАТИ

Ҳаётиимизни ОАВсиз тасаввур қила олмаймиз. Ҳар кун бизни дунёдаги турфа янгиликлардан воқиф қиладиган журналистларнинг меҳнати нақадар оғирлиги тўғрисида ўйлаб кўрганимиз?

Мутахассислар журналистлик касбини энг хавфли касблар сирасига қиратишади. Бунинг ўзига хос жиҳатлари бор, албатта. Лекин ёшлигида журналист бўлишни орзу қилмаган бола кам бўлса керак. Телевидениеда ҳаммани ўзига қаратиб ўтирган журналистга, газетадаги мақоласини одамлар қизиқиш билан ўқийётган муҳбирга ким ҳам ҳавас қилмайди дейсиз.

Кейинги йилларда матбуотимизда ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Собиқ тузум даврида журналистлар учун кўпгина мавзулар ёпиқ эди. Ишисизлик, баъзи соҳалардаги таъмиргилик ва порахўрликлар шулар жумласидан. Лекин журналистлар ҳозир бу муаммоларни тўла ёрита олмапти. Нега шундай?

Назаримда, бугун кўплай журналистлар осон йўлга ўтиб олгандай. Халқнинг дилини ўртаётган оғир му-

аммолар ҳақида ёзишдан қайнонаси-га жазман бўлган кўёв ёки қайин-синглисини севиб қолган почча ҳақида уйдирма тўқиш осон, шундай эмасми? Шунинг натижаси ўларок бугун «кўча газеталари»нинг бозори чаққон. Тўғриси, «кўча газеталари»нинг савияси жуда паст. Жиддий ўқувчи талабига озми-кўлими жавоб берадиган газеталарнинг эса тиражи ҳаминқадар. Ўқувчиларнинг яхши газета ўқиш истаги имкониятига мос келиши учун нима қилмоқ керак? Матбуотимиз мутахассислари шу ҳақда бир ўйлаб кўрсалар эди...

Гулноза
ЭГАМБЕРДИЕВА,
Қашқадарё вилояти
Косон тумани

«HUQUQ» СЕВИМЛИ НАШРИМ

Матбуот соҳасида хизмат қилаётганимга йигирма йилча бўлиб қолди. Туман, вилоят газеталарида ишладим. Ушбу касбга қизиқишим, иштиёқим борган сайин кучайса кучайди, асло сусайган эмас. Мухбирлик, бир томондан, мураккаб, масъулият талаб этадиган касб бўлса, иккинчидан, жуда қизиқарли ҳамдир. Айниқса, киши ўз касбини дилдан севса, бундан ортиқ қувонч бўлмас экан.

Мана, тўрт йилдирки, Қашқадарё вилоят ИИБга қарашли «Посбон» газетасида махсус муҳбир бўлиб ишлаб келаман. Газетамизнинг ўқувчилари кўп. Бу эса бизга илҳом бахш этади. «Посбон»да асосан ички ишлар идоралари фаолиятини ёритамиз. Турфа тақдирлар — жиноят содир этиб, жазо муддатини ўтаётган маҳкумлар қисматини ёритиб бериш ҳам катта масъулият талаб этади.

Республикадаги мавқеи баланд нашрлардан бири — «HUQUQ» газетаси деб биламан. Ундаги қизиқарли мақолалар, таҳлилий мулоҳазалар менга катта гоҳ беради. Мақолаларнинг савияси юқори. Уларни қузатар эканман, менда ҳам газетада тез-тез мақолалар билан чиқиш иштиёқи ортади. Ҳамкасбларимнинг бундан кейинги ижодий ишларига омад тилайман. Илҳомига илҳом қўшилаверсин.

Соҳибжамол АМИНОВА,
«Посбон» газетаси махсус муҳбири

Илҳом Абдуллаев Тўртқўл туман прокуратураси катта инспектори лавозимда 8 йилдан бери ишлаб келади. 2002 йили Қорақалпоқ давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетини имтиёзли диплом билан тугатди.

Одамлар қалбига йўл топишда журналистларнинг ўрни катта деб биламан. Уларнинг ҳақ сўзи, шубҳасиз, жамият тараққиётига хизмат қилади. Айниқса, ҳуқуқий мавзуда ёзадиган журналист маълум маънода юрист хусусиятига эга бўлиши керак. Қонун устуворлиги ва ҳуқуқ тарғиботи бўйича ҳамкорларимиз — журналистларни касб байрами билан мураббаб этаман, — дейди Илҳом Абдуллаев.

ЖАМИЯТДА ҳуқуқий маданиятни юксалтириш, аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш тобора муҳим аҳамият касб этиб бормоқда. Чунки ҳар бир кишининг ўз бурчи ва ҳақ-ҳуққини мукамал билиб, унга амал қилган ҳолда ҳаёт кечириши ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш мезонидир. Наманган вилояти ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг «Диёнат» газетаси қарийб 6 йилдирки, ана шу мақсадда фаолият кўрсатиб келмоқда. Газетамизга вилоят прокуратураси бош муассис ҳисобланади. Шу боис газета саҳифаларида у билан ҳамкорлик ёрқин кўзга ташланади. Жумладан, прокуратура органларининг жиноятчиликка қарши кураш, ҳуқуқ тартиботи борасидаги фаолиятини мунтазам ёритиб келаяпмиз.

Матбуот ҳақида гап кетганда ҳаёт кўзуси, миллионлар минбари каби таърифлар тилга олинади. Дарҳақиқат, кишилар газета-журналлар орқали янгиликлардан бохабар бўлибгина қолмай, қувонч ва ташвишларини у билан баҳам кўрадилар, аксарият ҳолларда ҳокимият ва қўйи идораларда ҳал бўлмаган муаммоларига ечим топишда унинг кўмагига таянадилар. Таҳри-

ҲУҚУҚ ТАРҒИБОТЧИСИ

риятимизга ҳам шу мазмунда кўплай мактублар келади. Нафақат Наманганнинг ўзидан, балки бу ёғи Андижон, Фарғона, у ёғи Хоразм, Самарқанд вилоятлари, ҳаттоки Қорақалпоғистондан ҳам турли мазмунда хатлар олмақдамиз. Шикоятларни ўрганиб чиқиш, муаммолар ечимини топишда ҳам прокуратура органлари билан ҳамкорлик яхши самара бермоқда.

Жумладан, йўл-жой, алимент, мерос масалалари, иш-тақиланиш, ижтимоий муҳофаза, ижтимоий-иқтисодий масалаларга оид 30 дан зиёд шикоятлар, муҳлисларимизнинг турли мавзудаги саволлари вилоятдаги туман ва шаҳар прокуратуралари кўмаги билан ҳал этилди. Муштарийлар дилига яқинлик сабабми ёки қонунлар тарғиботи, ҳуқуқий тизимда амалга оширилаётган ишлардан ташқари, жиноят тафсилотларига оид таъсирчан мақолалар, де-тектив қисса ва ҳикоялар ҳам саҳифаларимиздан мунтазам ўрин олганиданми, газетамиз йилдан-йилга оммабоп нашрга айланиб бормоқда.

Газета билан прокуратура ўртасидаги ҳамкорлик ҳақида гап кетганда бош муассиснинг таҳририят иқтисодий аҳолининг барқарорлигида ҳам муҳим ҳиссаси борлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

«Диёнат» бугунги кунда 24 минг нусхада чоп этилмоқда. Бу юқорида айтиб ўтганимдек, аввало, газетанинг таъсирчанлиги натижаси, қолаверса, вилоят прокуратураси обунани ташкил этишда ёрдамчи аямая келаятгани самарасидир. Бундай юқори тираж таҳририятнинг иқтисодий барқарорлигига хизмат қилмоқда. Шу тўғрисида таҳририят ходимларининг моддий манфаатдорлиги, уларни ижтимоий муҳофаза қилиш намунали йўлга

4-модда. Ахборот эркинлиги

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясига мувофиқ ҳар ким ахборотни монеликсиз излаш, олиш, текшириш, тарқатиш, ундан фойдаланиш ва уни сақлаш ҳуқуқига эга.

Ахборот олиш фақат қонунда мувофиқ ҳақида инсон ҳуқуқ ва эркинликлар, конституциявий тузум асослари, жамиятнинг ахлоқий қадриятлари, мамлакатнинг маънавий, маданий ва илмий салоҳиятини муҳофаза қилиш, хавфсизлигини таъминлаш мақсадида чекланиши мумкин.

(«Ахборот эркинлиги» принциплари ва қафолатлари тўғрисида»ги Қонундан)

кўйилган. Бундан ташқари иқтисодий имкониятлар самараси ўлароқ, избирати бир ташаббусни йўлга қўйганмиз. Яъни, Ўзбекистон Конституциясининг 9 ва 10 йиллиги шарафига вилоят прокуратура органлари ўртасида мини-футбол бўйича мусобақа ташкил этган бўлсак, ўтган йили Наврўз байрамига бағишлаб вилоятдаги барча ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ўртасида футбол биринчилиги ўтказдик. Фолиб ва фахрли ўринни эгаллаган жамоалар, энг яхши спортчиларни таҳририят ҳисобидан кўча кубок, қимматбаҳо соврин ва фахрий ёрликлар билан тақдирладик. Чунки жисмонан соғлом, баркамол инсонларгина руҳан тетик ва маънавий етук бўла олади. Шундангина улар қонун ҳимоячиси сифатида шижоат ва қатъият билан хизмат қила оладилар.

Шу ўринда «Қонун ҳимоясида» муҳлисларини эзгулик йўлидаги саъй-ҳаракатларимизнинг яна биридан оғоҳ этмоқчиман. Ҳуқуқ тарғиботини янада

эса муштарийларимиз истаган саволларига жавоб топишлари мумкин. Яна бир янгилик, кўпчиликка маълум, бугунги кунда ЎзТВнинг «Ешлар» телеканали орқали «Қилни қирқ ёриб...» номли кўрсатув намойиши этилмоқда. Талаба йигит-қизлар, ёш ҳуқуқшуносларнинг қонунчилик ва ҳуқуқ тартиботи борасидаги билим ва тажрибаларини мустаҳкамлашга хизмат қилаётган ана шу дастурга ҳам таҳририятимиз бош ҳомий ҳисобланади.

Дарвоқе, «2003 йил — Обод маҳалла йили» деб эълон қилинганидан келиб чиқиб, йил бошида вилоят прокуратураси, «Маҳалла» жамғармасининг вилоят бўлими билан ҳамкорликда иждоқлар, журналистлар орасида «Маҳалладан бошланган Ватан» мавзусида энг яхши мақолалар танловини эълон қилдик. Айни пайтда танловга тақдим этилаётган мақолалар газета саҳифаларида ёритиб келинмоқда. Уларда «Обод маҳалла йили» муносабати билан ишлаб чиқилган давлат дастурининг жойларда бажарилиши, фаровонлик йўлидаги саъй-ҳаракатлар, қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинларининг ҳуқуқ-тартибот органлари билан ҳамкорлиги ҳақида сўз боради. Қўриқ-танлов Ўзбекистон Конституцияси қабул қилинганининг 11 йиллиги арафасида яқунланиб, голиблар катта миқдордаги пул мукофотлари ва дипломлар билан тақдирланишади.

Хулоса ўрнида айтадиган бўлсак, барча изиланишларимиз, ҳаракатларимиздан мурод битта, у ҳам бўлса юртимизда ҳуқуқий маърифат ва маданиятни ошириш йўлида олиб борилаётган ислохотларга, жиноятчиликнинг олдини олиш баробарида ҳамюртларимизнинг маънавий оламини бойитиш ва дунёқарашини юксалтиришга ҳисса қўшишдан иборат.

Шухрат ДЕХҚОНОВ,
«Диёнат» ва «Ҳуқуқ оламида»
газеталари бош муҳаррири

КАТТА МАЪНО

ЖУРНАЛИСТ муайян соҳа ҳақида материал тайёрламоқчи бўлса, ўша соҳани пухта ўрганмай туриб, ҳеч нарсасига эришолмайди. Хусусан, ҳуқуқ соҳасини ёритишда ҳам. Суд ҳокимияти, ички ишлар органлари ёки прокуратура ҳақида тўлиқ тасаввурга эга бўлмай туриб, улар ҳақида мақола ёзиш у ёқда турсин, фикр билдириш ҳам хатодан холи бўлмайди. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорликда ишлаётган, бу соҳани иппидан игнасиғача билладиган журналистлар анчагина.

Фаолиятимизга четдан қараб, мавҳум тушунча билан хулоса чиқариб юрганлар ҳам йўқ эмас. Доимий ўтказиладиган мулоқотларгина бир-биримизни тўғри тушунишга ёрдам беради.

Самарқанд вилоят прокуратураси юқоридаги ҳолатларни эътиборга олиб, ОАВ ходимлари билан доимий ҳамкорликни йўлга қўйган. Вилоят прокуратураси ёки унинг жойлардаги идораларига журналистлар деярли ҳар кун таъриф бўйриб, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишади. Таҳририятлардан келган хатларга алоҳида эътибор қаратиб, ўз вақтида керакли жавобни юбораёпмиз. Фикрмининг исботи сифатида ҳали бирорта журналист бизнинг идоралардан мақола тайёрлаш асосида қийинчиликка, бюрократияга дуч келмаганлиги ва бу ҳақда эътироз билдирмаганини таъкидлаш лозим. Ҳуқуқ тарғиботи, қонунларни шарҳлаш йўналишида жойларда ташкиллаштирилаётган барча тадбирларимизга ОАВ вакиллари таъкид қиламиз.

1997 йил 18 апрелдан вилоят ҳуқуқни муҳофаза этувчи органларининг «Қўқсарой» газетаси чоп этила бошланди. Бу нашрнинг дунёга келишида вилоят прокуратурасининг алоҳида хизмати бор. Бугунги кунда «Қўқсарой»

ЎХШАЙДИ: УЛАР ҲАЛОҚ БЎЛАДИЛАР, АММО, ҒАЛАБАНИ ТАЪМИНЛАЙДИЛАР.

27 ИЮНЬ - МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

ЗАМОНАВИЙ МАТБУОТНИНГ НУҚТАИ НАЗАРИ

Иброҳим ҒАҒУРОВ,
Олий Мажлис депутати

Бу балки жуда эски гапдир, лекин замонавий матбуотимиз ва айниса газеталаримизга ўз нуқтаи назари етишмаётганга ўхшайди.

Матбуот ва айниса газеталар ҳақида гапирганда, матбуот, ТВ, радио, электрон ахборот воситалари — интернет воқеликни зудлик билан тезкор ёритсин, воқеликдан орқада қолмасин, судралмасин, қаҳрамонлари, муаммолари издан уйқули қўларини ишқалаб чиқиб юрмасин, балки доим уларнинг ичида бўлсин деймиш. Яқин ўтмишда ҳам, XX асрда матбуот олдида воқеликни шунчаки эмас, балки «ҳаққоний» ёритиш талаби ва бунинг устига «кенг — ҳар тарафлама» ёритиш талаби қўйиларди. Қирқ тўрт йилдан бери матбуот соҳасида ишлайман.

Лекин XX асрда бу тўғри талабни бажаришга камдан-кам нашрлар, айтилиш, собиқ Иттифок микёсида оладиган бўлсак, фақат бир-икки «Литгазета» ёки «Неделя»га ўхшаш нашрларгина мўяссар бўларди. Ўшанда мамлакат ҳар қанча улуг бўлмасин, матбуотнинг воқеликни ёритиш ва талқин қилишдаги «ҳаққонийлиги», «кенглиги», «ҳар тарафламаллиги» ўта нисбий эди. Асил реал ҳаётда эса ҳаққонийлик — бир ёқламалик, кенглик эса ўта торлик бўлиб чиқарди. «Ҳаққонийлик», «кенглик», «ҳар тарафламалик»нинг ўзи матбуотга қўй қилмайдди. Бу талаблар ўз-ўзича ёмон эмас. Лекин улар охири-охири нуктаи назар деган тушунчанинг измига тамомла бўйсунди.

Воқеликни ёритиш маълум бир гуруҳнинг нуктаи назари ва у орқали ифодаланадиган турли манфаатлар (сиёсий, партиявий, миллий, иқтисодий, мафкуравий, улугдлаватчилик, улугмил-

латчилик ва ҳоказо) измига бўйсундирилганлиги учун «ҳаққонийлик», «кенглик» сингари мезонлар тамомла бошқача тус олар, «ўзгачалик» касб этарди. Собиқ Иттифокнинг бутун матбуоти «улугдлаватчилик» манфаатларига тобе қилинган, бутун мафкура шунга хизмат қилар, «ҳаққонийлик» каби тушунчалар бу мафкуранинг фақат ўзигагина аён ва ўзигагина тушунарли эди. Репрессиялар аждаҳо комидан отилган қора оловдай товланар, одамларни ўз қомига тортарди. Яқинда «Халқ сўзи» газетасида ҳуқуқшунос Озод Аббосхўжаевнинг «Қизил аждаҳо комиди» деган мақоласини ўқидим. Унда 1969 йили «Пахтакор» стадионида ўтган ўйиндан сўнг бир гуруҳ аламзада ишқибозларнинг безориликлари қандай баҳолангани, қандай хулосалар чиқарилгани, қандай фожеали оқибатларга олиб келгани шу кунгача ўқувчиларга маълум бўлмаган ҳужжатлар асосида кенг таҳлил қилинган. Марказ ўзининг узоқни қўзлаган мақсадларини назарда тутиб, бу безориликни кенг микёсдаги миллатчилик сифатида баҳолашга интилади. Судлар олдида шундай талаб қўйилади. Аммо безориликни безорилик деб баҳолаган, марказнинг мустабидона йўриғига юрмаган суд-ҳуқуқ тизимининг ўттиздан ортиқ раҳбарлари қамоққа олинади, уларга курақда турмайдиган тўхматдан иборат айблар қўйилади. Бу кўзи очик, халқларвар, адолатпарвар зиёлиларга қарши 1975 йилда анча катта микёсда уюштирилган, кўп десантлар ташлашга ва айниса, саксонин-

чи йиллардаги репрессияларга эшик очган, аслида геноцид билан баробар зўравонлик, бедодлик, зулм эди. Аммо биз оддий газета ўқувчилари бу ҳақда, XX асрнинг ҳар ўн йилида кенг микёсда уюштириб турилган репрессиялар ҳақида нима билардик? Нима ўқирдик? Қандай тасаввурда эдик? Махшур «ҳаққонийлик», «кенглик» қайда эди? «Адолат» қайда эди? Эркин сўз, эркин матбуот қайда эди? Ҳолбуки, бундай матбуот ҳақида тинимсиз бонг урилмас эдимиз?

Биз тоталитар эрксизликдан яқиндагина қутилдик.

Биз матбуотимиз, ТВ, радио учун, ўтмиш, бугун ва келажақ учун мустақиллик ва эркинлик нуктаи назарини қидирамиз. Кўпгина газеталарни варақлаганда бизга ҳозир худди мана шу нарсалар, яъни воқеаларни, бугунги кун қаҳрамонларини, воқелик йўналишларини ёритишда миллий мустақиллик ва эркинлик нуктаи назари етишмаётганлигини, ахборот, суҳбат, интервью, репортажлар, ороҳона, ширкат, ҳўжалиқлардан олиб ёзилаётган мақолаларда, семинарлар, турли йигирчанинг кўпдан-кўп баённомаларида айна мана шу асосий нараса — нуктаи назар кўринмаётганлигини кузатамиз. Биз ўз нуктаи назарларимизни олқиш, табрик, офаринлар, узоқ-узоқ мактовлар ва ҳеч нарсасга фойдаси тегмайдиган қайдбозлик, фахрлинишлар билан келмаб қўямиз.

Нуктаи назар, маҳорат, ҳаёт билимлари, аниқ муносабатларимиз етишмаган ўринларни осонгина мақтанчилик ва баракалашчилик билан тўлдириб, бор муаммоларни улар билан суваб қўя қоламиз.

Лекин кўроғишга беланиб ҳарф қўйиш қанчалар эскирган бўлса, компьютерода, интернетода, электрондалар олдида бу нарсалар ҳам маҳорат арсеналида шунчалар ва балки ундан ҳам ортиқ эскирди.

Ҳаёт ҳозирги очик замонда қараб ўтирмайди. Биз ёзолмаган нарсаларни бошқалар ёзади — лекин энди ўз нуктаи назарига мослаб ёзади. Биз айтолмаган гапларни бошқалар айтади — лекин ўз нуктаи назарига солиб айтади.

Биз шундай даража ва шароитга етдикки, шахснинг эркинлиги уни албатта қонунларга қўйишлатириди, жамият эркинлиги эса ҳуқуқий эркинликларни англаш ва уларни ўз ҳаёти, ижтимоий ҳаётда тўла истифода этишга олиб келади.

Шахс учун ҳуқуқий фаолият майдонларининг кенгайиши унда албатта қонунлар билан қуролланиш эҳтиёжини тўғдиради.

Шунда у қонундан ташқари эркинлик йўқлигини тушунади. Мияобарин, қонунлар эркинлик меъёрларини белгилаб беради. Эркинлик меъёрларидан эса ўз навбатида қонунчилик, ҳуқуқ, уни билиш ва унга риоя этиш маърифати ва маданияти ҳосил бўлади.

ОШКОРАЛИК КЎЗГУСИ

Маълумки, дунёдаги барча мамлакатларда ижтимоий фикрни шакллантиришда оммавий ахборот воситалари муҳим рол ўйнайди. Газета ва журналлар, радио ва теледидение ҳар бир давлатда омма билан ҳокимият ўртасида ўзига хос алоқа воситаси, ошкоралик кўзгуси, ҳақиқат жарчиси бўлиб ҳизмат қилади.

Мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётида етакчи роль ўйнаганлиги учун ҳам уларга тўртинчи ҳокимият тусини бериш оммалашган. Давлат бошқарув органлари демократиянинг муҳим таянчи бўлганлиги учун ҳам оммавий ахборот воситаларининг таҳлилларини эътиборга олишга мажбурдирлар. Шунинг учун Ўзбекистон Конституциясининг 67-моддасида «Оммавий ахборот воситалари эркиндир ва қонунга мувофиқ ишлайди. Улар ахборотнинг тўғрилиги учун белгиланган тартибда жавобгардирлар. Цензурага йўл қўйилмайди» деб белгиланган қўйилган.

Дарҳақиқат, инсоннинг фикрлаш, сўз ва эътиқод эркинлиги асосан оммавий ахборот воситалари орқали камол топади.

Жамият фикрини шакллантириш, одамларни дунё воқеалари ва давлатимиз ҳаёти билан таништириш, фуқароларнинг ҳуқуқий онгини ошириш, уларни қонунларни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларга қарши курашишда ҳам оммавий ахборот воситаларининг аҳамияти бекиёсидир.

Бу соҳада прокуратура ходимлари ҳамда халқ ўртасида оммавийлашиб, сеvimли бўлиб қолган «Қонун ҳимоясида» журналистлари ҳамда «Хуқуқ» газетамизнинг алоҳида маъқега эгалигини таъкидлаш лозим.

Ушбу матбуот органлари қонун устуворлигини таъминлаш ва уларни тарғиб қилиш, прокуратуранинг серкира фаолиятига ошкоралик бериш билан бир қаторда бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари, олимлар ва жамоатчиликнинг турли мавзудаги фикр ва мақолалари чоп этилиши билан тобора сермазмун ва қизиқарли бўлиб бормоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, «Қонун ҳимоясида» бирлашган таҳририяти ходимларини ва барча журналистларини Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кўни билан табриклаб, уларга сиҳат-саломатлик, ижодий ишларида ривож тилайман.

Умрзокали БЕРДИЕВ,
Республика Бош прокуратураси бўлими
бошлигининг ўринбосари

МАВЗУ КАММИ ЁКИ ЖУРНАЛИСТ?..

Замон бугун матбуот ва оммавий ахборот воситалари олдида янги-янги талаблар қўймоқда. Бу талабларга жавоб берадиган ҳар қандай ОАВ рақобатнинг олдинги сафида бўлиши табиий. Худди шунинг учун ҳам ОАВ ривожни ҳурфирқилишга хизмат қилади. Келинг, энди масалага шу жиҳатдан ёндашайлик.

Биласизми, кеча мамлакатимизда қанча газета нашр қилинган, уларнинг умумий тиражи қанчани ташкил этди? Тўғриси, менда бу борада аниқ маълумот йўқ. Ўқувчи сифатида фақат бир нарсани биламан, ташкил этилаётган газеталарнинг асарияти ўз олдида қўйган эг биринчи мақсад, назаримда, тижорат бўлиб қолаётгандек. Газета бозори шунчалар тез тараққий этаптики, балки бугун-эрта ҳам яна бир янги газета нашрдан чиқса ажаб эмас. Ҳеч иккиланмай айтиш мумкинки, газетачилик бозори сон жиҳатдан тадбиркорлик бозорига ҳам қўйиш мумкин.

Сифат ва савия ҳақида фикр юритсак, тўғриси, мақтана оладиган даражадаги нашрлар ҳали ҳудуд кам. Фикрлар хилма-хиллиги, рақобат жиҳатидан сон яхшийдир албатта, аммо енгил-елпи мавзулар олди-қонди хабарлар билан саҳифаларни тўлдириниш... Нима, бизда мавзу камми ёки журналист? Таассуфлар бўлсинки, салмоқли сиёсий-иқтисодий, ижтимоий мавзулар бир қадар эътибордан четда қолаётти. Борлари ҳам таҳлилсиз, журналист нуктаи назаридан йироқ мақолалар. Эндиги ўқувчи ўзбек журналистининг хориждан тайёрлаган таҳлилий мақоласини ҳам ўқиниш хоҳлайди. Айтишингиз мумкин, бундай нашрларнинг ҳам ўқувчиси бор деб. Ўқувчи бордир, бироқ унга мен нима берсам шуни олсан деган ўйда газетачиликка қўл уриш тўрт-беш «тадбиркор»нинг манфаатига хизмат қилмасмикин? Шундай бир газетани биламан, агар реклама пулини тўласангиз газетанинг бир саҳифаси эмас, бир сонини ҳам сен, оиланг, қариндошларингга бағишлаб (суратлари билан) чиқариб юбораси.

Газетачилик ривожидан сўнг бугун радио ҳам бу бозорда ўз ўрнига эга бўлиб борапти. Информацион жиҳатидан унинг олдида тушадиган ОАВ йўқ. Лекин, негидир бу соҳада ҳам ижтимоий-сиёсий, муҳим мавзуларни ёритаётган радиостанциялар фаолиятига ижобий баҳо бериш мумкин. Радиоларимиз кўпроқ мусликий чиқишлару олди-қонди ўйинларга боғланиб қолаётти. Шундан бўлса керак «қувноқ радио»ларни мухлислар фақат дам олиш вақтларида тинглашади. Ҳар ҳолда йўқдан кўра... Афсуски, ОАВ бозорига ҳусусий ТВлар ташкил этиш бир қадар муаммолигича қолмоқда. Шундан бўлса керак, соғлом рақобат бу соҳада айтирли кўзга ташланмапти. ТВ орқали ким нима кўрапти деган саволга ҳали биз фақат ЎзТВ дастурларини кўраётганимиз дегувчи томошабинлар ораимизда кам топилса керак (албатта, телевизорларни ЎзТВдан бошқа дастурларни кўрсатмайдиганлар бундан мустасно). Ёмгирдан кейинги кўзқориндек қўлайган содда интеллектуал ўйинлар, кўрбим нима хулосага келишга лўла-хайрон «маслаҳат»лар назаримда ТВ имкониятлари ҳақида томошабинларда ёмон таассурот қолдирапти. Эссиз, шу кўрсатувларга кетган харажат муҳт. Тўғри, информация дастурларини ўқиб бу нараса олиш учун кўриш мумкин. Нима бўлганда ҳам ТВ бугун рақобатни кўтапти. Шунча кўп «кўнгилчо» газеталар балки бирлашиб, ҳомийлар ёрдамида бу соҳага ҳам эътиборни қаратсалар, мақсадга мувофиқ бўларди.

ОАВ ҳаёт кўзгуси, у ривожланаверади. Бу бозорда янги-янги ОАВ пайдо бўлаверади. Унда турмушимиздаги ютуқ ва муаммоларни рўй-рост кўрсатишдан эса жамият манфаат кўради. Бунинг учун бизда мавзу ҳам, журналист ҳам етарли. Сиз бунга нима дейсиз?

Т. САЙИД

КАСБ ЭТАДИ

бизнинг халқ олдидаги минбаримиз сифатида ўз вақтида, минглаб нусхада чоп этилмоқда. Прокуратура ходимлари турли мавзулардаги мақолалари билан бу минбардан етарлича фойдаланишяпти. «Қўсари» вилоят газеталари орасида маъкеи, мазмун билан ажралиб туради. Унда иқтидорли, билимли ёшлардан иборат жамоа самарали фаолият кўрсатмоқда.

Шу билан бирга, ходимларимиз бошқа маҳаллий ва марказий нашрларда, ҳусусан, «Қонун ҳимоясида» журнали ва «Хуқуқ» газетасида доимий равишда иштирок этишмоқда. 2002 йил ва жорий йилнинг ўтган даври мобайнида прокуратура ходимлари ҳуқуқ тарғиботи йўналишида 5498 марта маъруза, суҳбат ва бошқа тадбирларда қатнашди. ОАВда 838 та чиқиш қилинди.

Яқинда Республика Бош прокуратурасида ташкил этилган ўқув курсида барча вилоят прокурорларининг ҳуқуқ тарғиботи бўйича катта ёрдамчилари ва ҳуқуқий нашрлар муҳаррирлари бир ҳафта давомида маъруза тингладилар.

Прокурор ва журналистларнинг бир хонада дарс тинглаши, энг керакли мавзуларда соҳанинг тажрибали, малакали вакиллари маъруза ўқиганлиги, савол-жавоблар ташкил этилганлиги жуда катта маъно касб этади. Ўқув курси ва «Суд-ҳуқуқ соҳасидаги изоҳотларнинг тарғиб қилишда прокуратура органлари ва ОАВ ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари» мавзусидаги илмий-амалий конференцияда иштирок этиб, фаолиятимизни таҳлил қиларканман, келгусида янада кенг қамровли иш олиб боришга аҳд қилдим.

Сархатилло ХАЛИЛОВ,
Самарқанд вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

ЭНГ ХАВФЛИ ЁЛҒОН, БУ — БИРОЗ БУЗИЛГАН ҲАҚИҚАТДИР

Георг ЛУХТЕНБЕРГ, номис мутоаққири

27 ИЮН - МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИ КУНИ

Жамият ҳаётининг ўзига хос объектив конуниятлари бор. Бири шуки, ҳаёт ҳамиша янгилашиш ва тараққиётда кечади. Инсоният тамаддуни-нинг миллион йиллик тажрибаси кўрсатадики, тараққиётга тўсиқ бўлувчи кучлар, уни ортга кайтармоқчи бўлган унсурлар эртами-кечми янгилашилларга, ривожланишга йўл очиб беришга мажбур бўладилар. Дунёдаги у ёки бу мамлакатнинг конунлари ҳақида ҳам шу маънода гапириш мумкин. Конунлар давр билан ҳамоҳанг бўлиши, ҳаётий эҳтиёжларни, ривожланишга бўлган интилишларни, фуқаролар онгида юз бераётган ўзгаришларни акс эттирмоғи, рағбатлантиришга хизмат қилмоғи керак. Эскириб, ҳаётдан ортда қолган конун ҳеч нарсага ярамайди. 1992 йил 9 декабрда қабул қилинган «Прокуратура тўғрисида»-ги конун ҳам шу эҳтиёжлардан келиб чиқиб 2001 йил 29 августда янги таҳрирда қабул қилинди.

Тараққиёт давом этар экан, жамиятнинг ҳар бир аъзоси, у қайси соҳада меҳнат қилаётган бўлмасин, ўзининг касбий маҳорати ва билимини мунтазам ошириб бориши лозим. Акс ҳолда у ҳаётдан ортда қолиши ҳеч гап эмас.

Шу йилнинг 2-6 июнь кунлари Республика Бош прокуратурасининг Қонунчиликни муостаҳкамлаш

муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш марказида бўлиб ўтган навбатдаги ўқув курси катта воқеа бўлди дейиш мумкин. Бу асло муҳолафа эмас. Айтиш керакки, ўқув курсида илк марта прокурор-тергов ходимлари билан бирга прокуратура органлари муассислигидаги даврий нашрларнинг бош муҳаррирлари ҳам иштирок этдилар.

Ўқув курсининг «Суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларни тарғибот қилишда прокуратура органлари ва ОАВ ўртасидаги ҳамкорлик ис-

долзарб муаммоларига бағишланган илмий-амалий конференция билан якунланди. Анжуман қатнашчиларда ёрқин таассурот қолдирди.

Шу ўринда Сурхондарё вилоятидаги ҳуқуқ тарғиботи хусусида икки оғиз сўз. Айни кунда бу ерда вилоят ҳуқуқ-тартибот идоралари муассислигида «Адолат тарозиси» номли газета чоп қилинмоқда. Вилоят телевидениесиде «Адолат» студияси фаолият кўрсатапти. Улардаги моҳир журналистлар қатори ҳуқуқ-тартибот идоралари

* ҲАМКОРЛИК — ДАВР ТАЛАБИ

тиқболлари» мавзусида ташкил этилганлиги ҳам муҳим аҳамиятга эга. Негаки, ҳуқуқий демократик давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этишнинг асосий шартларидан бири аҳолининг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш, жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришдан иборат. Бинобарин, демократик ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамиятини қуришда ОАВ ўзига хос ўринга эга. Чунки бу вазифани амалга оширишда аҳоли ўртасида ҳуқуқий тарғиботни кучайтириш муҳим аҳамият касб этади.

Ўқув курси ҳуқуқ тарғиботи борасида прокуратура органлари ва ОАВ ўртасидаги ҳамкорлиқнинг

ҳодимларининг ҳам чиқишлари ўқувчи ва томошабинларнинг эътиборини тортмоқда. Ўқорида айтиб ўтилган конференцияда таъкидланганидек, дарҳақиқат, конунларни тарғиб қилиш, жиноятчиликка қарши курашиш, аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида ОАВ ходимлари билан баҳамжihat ишлашса, қўзлаган мақсадимизга эришишимиз осон бўлади.

Сўзимнинг охирида мамлакатимиздаги барча оммавий ахборот воситалари ходимларини яқинлашиб келаётган касб байрамлари билан табриқлайман.

Музаффар МАМАТМУРОВОВ,
Сурхондарё вилоят
прокурорининг
катта ёрдамчиси

ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ КЎЗГУСИ

Сўнгги пайтларда матбуотимизнинг бугунги вазифалари ва савияси ҳақида кўп фикрлар билдирилмоқда. Уларнинг аксариде миллий матбуотимиз замон талабидан орқада қолиб кетаётгани ҳақида сўз борса, айримларнинг фикрича эса ҳозирги ўзбек матбуотидан қониқиб мумкин экан. Биз миллий матбуотимизни танқид қилмоқчи ёки унинг фидойиларини қўларга кўтариб мақтамоқчи эмасмиз. Фақатгина демократик жамият, ҳуқуқий давлат қуриш жараёнида матбуотнинг зиммасига қандай вазифалар юкланиши хусусида мулоҳаза юритмоқчимиз.

Маълумки, демократия шароитида жамоатчилик фикри ижтимоий ҳаётда муҳим ўрин тутати. У эса, асосан, ОАВда ўз аксини топади. Бошқача айтганда, ОАВ демократик жамият учун кўзгу вазифасини ўтайди. Бу кўзгу шундай тиниқ ва одил бўлиши керакки, оқни оқ, қорани қора қилиб кўрсата олиши ва шу аснода «кўзгудан ўпкалашга» ўрин қолдирмаслиги керак.

Савол туғилиши мумкин: ҳўш, матбуот фақат жамият ва халқ учун, шу жамият бўлган шахс учун хизмат қиладиган бўлса, мафкура тарғиботи нима бўлади? Биз ҳуқуқий-демократик давлат, одил фуқаролик жамияти қурмоқчимиз. Бунда эса давлат ҳокимиятининг бирдан-бир манбаи бўлган халқ, ундан ташкил толувчи жамият ва давлат мафкурасида, манфаатларида умумийлик пайдо бўлади. Шу билан бирга плюрализм ва толерантлик олий қадрият саналади.

Озчиликнинг кўпчилик иродасига бўйсунуши — демократик жамиятга берилган энг оддий таъриф. Ҳўш, ўша кўпчиликнинг ҳуқуқий онги, маданияти, савияси юқори бўлмаслиги ҳам мумкинми? Унда демократиянинг одиллиги шубҳа остида қолмайди? Мана шу жойда ОАВнинг энг масъулиятли вазифаси бўртби кетди: жамиятда ҳуқуқий маданият ва соғлом дунёқараш тарзини шакллантириб бориш. Бу жараёнда айримлар қайсибир жамиятлардан кўр-қўрона андоза олишга киришиб кетса, маълум тоифалар мамлакат аҳолиси менталитети, турмуш тарзи ва тарихий тажрибасига таянишни маъқул қўради. Бу энди маъқул соҳа вақилининг маънавий қиёфаси ва салохиятига боғлиқ. Фикримча, Ватан равнақини ўз қамолоти деб билувчи жонқуяр ходимлари беҳисоб бўлган ўзбек матбуоти ва оммавий ахборот воситалари бу масъулиятли вазифанинг уддасидан чиқа олади.

Фурсатдан фойдаланиб, ОАВ ва матбуот соҳасидаги фидойи юртдошларимизни касб байрамлари билан табриқлаб қоламан.

Лола ШОМУРОВА,
Тошкент шаҳар прокурорининг
катта ёрдамчиси

МАТБУОТ — КАТТА МИНБАР

XXI аср ахборот асри деярли эътироф этилмоқда. Жамият учун ахборот манбаи эса ОАВдир. Инсоннинг ўзлигини аниқлашда матбуотнинг ўрни ҳақида аниқгина мулоҳаза билдириш мумкин. Муштариклик йилларида 400 га яқин конун, 15 та кодекс қабул қилинди. Бу конунларнинг халққа етиб боришида ОАВнинг ўрни бекиёс бўлмоқда. Хизмат юзасидан ўқув юртлилари, маҳаллаларда бўлган юзма-юз мулоқотларда бунга ишонч ҳосил қиламиз. Одамлар газета ўқишяпти. Баъзан эрталаб матбуот дўконларида газета сотиб олаётган юртдошларимизни кўриб қувонаман. Бу журналистларимиз халқнинг қўлидаги гапларни ёзаётганидан дарак.

«Қонун ҳимоясиде» журнали ва «Ҳуқуқ» газетаси эзгу ниятлар билан ташкил қилинган эди. Бу нашрлар прокуратура соҳасига ошкоралик беришда катта ишлар қилди. Бугунга келиб фаолиятимиз моҳиятини яхши англаган фуқаролар прокуратурага ёрдам сўраб келмоқда. Прокуратура билан халқнинг ҳамфироқ, ҳамкор бўлишида матбуотнинг хизмати катта. Мана, яқинда Республика Бош прокуратурасида «Суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислохотларни тарғиб қилишда прокуратура органлари ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги ҳамкорлик истиқболлари» мавзусида илмий-амалий конференция бўлиб ўтганлиги тўғрисида қўлаб хабарлар берилди.

Албатта, ОАВ катта куч, катта минбар. Унинг имкониятларидан тўла фойдаланишимиз керак. Ўрни келганда таъкидламоқчиманки, жамоатимизнинг журналистлар билан ҳамкорлиги яхши йўлга қўйилган. Прокурор ва журналист икки кўтдаги касб эгалари эмас. Агар бир мақсад йўлидаги ҳамкорлигимизни янада муостаҳкамласак бундан икки томон, энг асосийси, халқимиз кўп нарсга ютади. Одамлар юртимиздаги ислохотларга тўсиқ бўлаётган айрим қўли эгри кимсаларнинг кирдиқорларидан бохабар бўлиши, бунинг тарбиявий аҳамияти бекиёс бўлади.

Барча журналистларни, ОАВ ходимларини касб байрамлари билан табриқлаймиз. Ижодий баркамоллик тилаймиз.

А.ПАХРИДИНОВ,
Республика Бош прокуратураси
бошқарма прокурори,
Эгамберди ШОДИНОВ,
Мирзо Улугбек тумани
прокурори уринбосари

Хоразм вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларининг бирлашган нашри бўлибш «Муҳофаза» газетасининг чоп этила бошлаганига беш йил тўлди. Бу қисқа давр ичиде муштарийлар эътиборини қозона олган маъқул нашрнинг ўзига яраша вужудга келиш тарзи бор...

Ижодкор аҳли руҳий-маънавий дахлсизликка ташна халқ бўлар экан. 1997 йилнинг кузига келиб Хоразм телевидениесидеги муҳитдан салгина сиқилиб, ўзимга бошқа қўлақроқ иш ахтариб қолдим. Республика ёшларининг «Туркистон» газетасига қўйи Амударё минтақаси бўйича муҳбир бўлиб ишга ўтиш имконияти туғилиб қолганиди ўшанда. Қўтилмаганда ҳуқуқий мавзудаги кўрсатувлар муҳаррири Бозорбой Бобожонов билан гурун-гулаб қолдим, республика нашрига ишга ўтиш режасини сал кейинга сўришга мажбур бўлдим.

— Телевидениедан ростидан ҳам бўшамоқчимисан? — деди Бозорбой ога менга синовчан нигоҳини тикиб. — Ёки қўл қочаман деб қўриқтиганидай, сеники ҳам ёшуллини ялантириб қўйишим?

— Э, нималар деяпсиз, уста, бу ердан бўшаб, «Туркистон»га ишга ўтмоқчиман, — дедим уни ишонтиришга уриниб. Бозорбой ога эса «Шундайми?!» деганча ўйланиб турди-да, давом этди:

— Республика нашрида ишлаб қийналиб қолмасмикансан?!

Ҳали ўқишинг ҳам тугагани йўқ. Олдинда диплом ҳимоянг...

— Қийналсам ҳам чидайман, — дедим мен қайсарлигим тутиб. Шунда Бозорбой Бобожонов:

— Иккимиз бир аjoyиб газета ташкил қилмаймизми? Вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларининг мувофиқлаштирувчи кенгаши газета чиқармоқчи. Ойда икки марта чоп этилади. Бўш вақтинг ҳам кўп бўлади. Ижодий ишларингни гуллатиб юрaversан. Бунинг устига, ижодий жамоамиз ҳам озчиликдан иборат бўлади. Кичик жамоада ортиқча галва, ташвиш бўлмайди.

Менга унинг тақлиди маъқул келган, ҳозирча бу режани сир сақлашга келишиб олдик ва то ҳуқуқий нашрнинг барча керакли ҳужжатлари, муҳри, ҳисоб рақамига оид муаммолар ҳал қилингунга қадар ойнаи жаҳонда бемалол ишни давом эттиравердик. Қўнлардан бир кун Бозорбой ога икковимиз саралаб, танлаб олган бўлажак газета муҳбирлари (ҳаммамиз беш нафар ижодий ходим эдик) бир жойга тўпланди, янги нашрга ном излашга тушдик. Ҳар биримиз 20-30 тача номни муҳокамага ташлаб қўрдик. Бобожонов уларни бир қозога ёзиб олганча, «Вилоят прокурорига рўйхатини кўрсатаман. Қайсини маъқул қўрса, ўша бўлади», — деди. У пайти Хоразм вилояти прокурори раҳматли Юсуф Раҳмонов эди.

Дарвоқе, ким тавсия қилган ном маъқул топилса, ўша кишини қимматбахо мукофот қўтиб турар, шу боис бешовлон ходим жонини жабборга бериб, сўз биситини қовлаштиришга тушиб қолганди. Бобожонов вилоят прокурори ҳузурига жўнаган, унинг қайтишини интизорлик билан, сабрни сўғи нуктага келтирганча қўтиб ўтирдик. Бир маҳал у хурсанд қайтиб келди. «Қайси ном танланган экан?» — деганча барчамиз унинг оғзини пойлаймиз.

— Қаламқаш дўстларим! — деди у охишта оромкурсига чўқар-

кан. — Биронтамизнинг миямизга «Муҳофаза» деган номнинг келмаганига қаранг-а. Юсуфбой акага бор номлар рўйхатини кўрсатган эдим, бир қўр кўз югуртиб турди-да, «Газетани яхши ният билан «Муҳофаза» деб номласан қандай бўлар экан? Ходимларингиз билан маслаҳатлашиб кўринг», — десалар бўладими. Ўзимиз шундай чиройли номни топполганимиздан уялиб кетдим. «Муҳофаза» жуда аjoyиб ном. Шу ном билан аталадиган даврий нашр фуқаро ва жамият манфаатларини ҳимоя этишга қўмақлашувчи куч сифатида фаолият юритиши керак эди. Шу боис ҳам Хива шаҳрининг 2500 йиллик юбилеи халқаро миқёсда нишонланадиган кунда чоп қилинажак газетамизни Ю.Раҳмонов тавсия қилган шу ном билан аташни лозим топдик...

«Муҳофаза» газетаси 5000-7000 нусхада чиқа болади. Бу ўз

ЖАМИЯТНИНГ ТОЛМАС ҚАНОТИ

даврида вилоятимиздаги энг юқори кўрсаткич эди. Қолаверса, ҳуқуқий нашр бўлгани боисми, қисқа давр ичиде ўз муштарийларини топиб олди. Обуна бўлишини истовчилар, муаммоларини ҳал қилиб беришни сўраб ариза ва шикоят кўтариб келувчилар, маслаҳат ва тушунтиришлар сўраб мактуб йўлловчилар сонни кўн сайин ортиб борарди. Муҳарриримиз Б.Бобожонов газетанинг ҳар бир янги сонини вилоят прокурорига шахсан ўзи элтиб берав, ул зотнинг муносабати ва фикр-мулоҳазаларини, маслаҳатларини эшитиб туриб, келиб бизга айтиб берди. Асосий муассислардан бири — прокуратура. Шунинг учун бўлса керак, унинг ўқишлилигини ошириш, халқ орасида тарқалишига Юсуф Раҳмонов сидқидилдан қўмақлашарди.

Мана, беш йилдан буюн ушбу газета фуқароларга ҳуқуқий онг улашяпти, жиноят оламидаги хабарларни теран таҳлиллар билан етказиб берапти. Шикоят ва аризаларни адолат нуктаи назаридан ўрганишга ҳиссасини қўшмоқда. Бу ерда Бозорбой Бобожонов бошчилигида Тўзалбой Раҳимов, Муҳаммад Исмоилов, Ойбек Жуманов, Мирза Жапаров каби воҳамизга таниқли қаламқашлар меҳнат қилмоқдалар. Қўлаб ёшларнинг маъқул дароҳда қалами чарқлашиб, республика матбуотида учирма қилинган. Бугунги кунда газета тиражи айрим республика газеталариникидан кам эмас.

Газета жамоаси яқин кўнларда «Муҳофаза» кутубхонасидан туркумидеги тўпламлар чиқариш ниятида.

Матбуот тараққиёт сари интилаётган жамиятнинг толмас қанотидир. Буни хоразмлик матбуотчилар дилдан ҳис қилаётгани, албатта, кишини хурсанд қилади.

Эрпўлат БАХТ,
Хоразм вилояти

Кейинги пайтларда уй олди-сотди масаласи мамлакатимиз судларида кўрилатган энг можароли масалалардан бирига айланиб қолди. Чунки бу каби ишлар ҳусусида қабул қилинган суд қароридан норози бўлиб ё сотувчи, ёки харидор албатта юқори инстанция судига шикоят ёзди.

Уй сотиш ёки сотиб олиш ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқидир. Лекин бу ҳуқуқдан қим қандай фойдаланаяпти? У билан боғлиқ жараёнларда нега норозиликлар келиб чиқаяпти?

JURNALIST SURISHTIRUVI

бу гапни барчанинг олдида яна бир бор тасдиқлади».

(В.Умрзоқовнинг шикоят аризасидан)

2002 йил 22 декабрь куни бўлиб ўтган суд мажлиси баённомасида кўрсатилишича, Н.Мигунова уйнинг эгасиз қолмаслиги ва у бу уйга қайтиб келиши мумкинлиги учун ҳади қилганлигини айтган. Суд эса бу ҳолатни асосли деб топади.

Фуқаролик кодексининг 502-моддасида ҳади шартномасига мувофиқ, бир тараф (ҳади қилувчи) бошқа тараф (ҳади олувчи)га ашёни текинга(!) мулк қилиб беради ёки бериш мажбуриятини олади дейилган. Мазкур қонун нормаси нотариус Ш.Мўминов томонидан томонларга тушунтирилганлиги ҳади шартномасида айтиб ўтилиб, ҳади этилатган турар жойнинг қиймати 173.245 сўм деб белгиланган ва томонларнинг қилишуви билан уй 320.000 сўмга баҳоланганлиги кўрсатилади.

Бу ҳолат бўйича биринчи инстанция суди низои четлаб ўтиш мақсадида уй олди-сотдиси ҳади билан алмаштирилган деган даъво юзасидан В.Умрзоқов ва бошқа

да назарда тутилган битимга доир қоидалар қўлланилади».

«Нотариат тўғрисида»-ги қонунга мувофиқ, турли битимлар, васиятномалар ва ҳоказоларни фуқаролар, юридик шахслар ўз ихтиёри ва хоҳишига кўра, ҳуқуқ ва мажбуриятларни тўлиқ ва атрофлича баён этган ҳолда тузишлари лозим. Шунинг учун ҳам суд мазкур иш бўйича «томонлар ҳади қилинаётган турар жойни ўз хоҳишларига ва эркинроқларига кўра баҳолашган» деган «умумий» (қонуннинг аниқ моддаси билан асослангандир) ҳулосага келади. Бу ҳулоса билан қилишладиган бўлса, бундай битимни бошқа манфаатдор шахсларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини четлаб ўхдур поймол этган ҳолда тузса ҳам бўлади деган маъно чиқиб қолмайдими?

ФКнинг 218-моддасида улушли мулк иштирокчиси ўз улушини сотиш, совға қилиш, васият қилиб қолдириш, гаровга бериш ёки бошқа тарзда тасарруф этиш, умуман, ҳақ эвазига бошқа шахсга бериш чоғида ушбу кодекснинг 224-моддасида назарда тутилган қоидаларга амал қилган ҳолда ҳади бўлади дейилган. Ушбу моддага қараб қолган мулкдорлар сотилаётган

ган бўлиб, бу молда олди-сотди ва айрибошлаш шартномаларига тааллуқлидир, мазкур иш бўйича эса низоли турар жой олди-сотди ёки айрибошлаш шартномаси асосида Абдуллаева Зухра эгаллигига ўтмаган, шунинг учун ҳам В.Умрзоқовнинг имтиёзли сотиб олиш ҳуқуқи бузилмаган».

218-модданинг шарҳида айтилишича, умумий мулк ҳуқуқи ҳақиқий белгиланган ва аниқ белгиланмаган улушлардан иборат бўлади. Аниқ белгиланмаган улуш умумий мол-мулкнинг муайян бир қисмига эмас, балки ушбу мол-мулкка бўлган умумий ҳуқуқнинг бир қисмига қарра сифатида белгиланган ҳуқуқдан иборат бўлади. Уй-жойнинг бир қисми фойдаланиш учун ажратилган ҳолда ҳам ундан фойдаланувчи умумий мулк ҳуқуқининг иштирокчиси бўлиб қолаверади. Уй-жойнинг бир қисми нобуд бўлса, умумий мулк ҳуқуқининг барча эгалари этказилган зарарни қоплашни талаб қилиш ҳуқуқига эгадир.

Адлия вазирлигининг 1997 йил 28 апрелдаги 33/1-ҳайат қарори билан тасдиқланган қўлланманинг 51-52-бандида уй-жойдаги

улушни бошқа шахсга ўтказиш тўғрисидаги битимда уйнинг аниқ қисмларидан фойдаланиш тартибини умумий улушли мулк қатнашчилари ўртасида уйдан фойдаланиш тартиби ҳақида тегишли шартнома мавжуд бўлган тақдирдагина ёки уларнинг ёзма равишда берган розилиги билан ўхдур суднинг уйнинг аниқ қисмларидан фойдаланиш тартиби тўғрисидаги қарори мавжуд бўлган ҳоллардагина кўрсатиб ўтиши мумкинлиги қайд этилган. Бироқ, низоли уйни З.Абдуллаевага ҳади қилишда расмийлаштирилган шартномада айнан қайси қисмлари ўтаётганлиги аниқ белгиланган бўлиши керак.

Яна бир алоҳида эътиборли жиҳати шунки, Н.Мигунова уйнинг 3/5 қисмини З.Абдуллаевага ҳади қилиш шартномасини тасдиқлашда ҳуқуқ белгилочув ҳужжат сифатида 1961 йил 2 октябр кунги 2834-ҳади шартномасини тақдим этган, аммо унда уйнинг 3/5 қисмига эмас, 1/2 қисмига нисбатан ҳуқуқ белгиланган. Ҳўш, ушбу ҳади шартномасини тасдиқлаган нотариус қандай асосга кўра бу икки рақам орасида умуман фарқ йўқ деб ҳисоблаган?

Шу каби саволлар бир уй юзасидан икки йил давомида низоининг чигаллашишига боғлиқ бўлаётган.

Тахриратта келган шикоят аризасини ўрганиш давомида уш нарсага амин бўлдимки, орадан ўтган икки йил давомида низоини ўзгартириш учун қилинган уруниш бирон марта ҳам ижобий яқун топмаган. Чунки улардан бири низоли уйнинг ҳади қилиниши оқибатида ўзининг қонуний манфаати бузилган деб ҳисобласа, иккинчиси ҳади қилиш ва уни олиш ҳар қимнинг ўз ихтиёри эканлигини таъкидлади.

Мавжуд қонун-қоидаларга риоя қилиш ҳар бир фуқаронинг конституцион бурчидир. Уйлаймизки, бу масала тегишли органлар томонидан ўрганилиб, қонуний ечим топилади.

Дониёр ХАЛИЛОВ,
«HUQUQ» мухбири

*

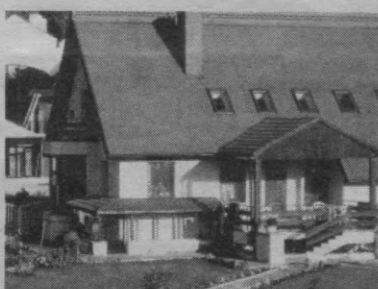
кеймайдиган ва ж кўрсатиб ўтилган».

(В.Умрзоқовнинг шикоят аризасидан)

В.Умрзоқовнинг таъкидлашича, Н.Мигунованинг бундай қилишига ҳадини қабул қилиб олувчи З.Абдуллаеванинг унга нисбатан кўпроқ пул бераётганлиги сабабдир. Уй юзасидан аниқ пайтда низо мавжудлиги сабабли томонлар ўртасида олди-сотди эмас, ҳади шартномаси расмийлаштирилади.

Бу жараёнинг ҳуқуқий жиҳатига эътибор қиладиган бўлсак, воқеадаги ҳолатлар киши эътиборини ўзига тортиши табиийдир. Чунки ҳади шартномасининг тузилиши ҳақиқатан ҳам жуда қизик бўлган. 2001 йилнинг 27 июль куни

МАШМАША

Ш.Мўминованинг ҳусусий нотариал идорасида Н.Мигунова ва З.Абдуллаевалар ўртасида ҳади шартномаси тасдиқланади. Бунда ҳусусий нотариус мазкур уйнинг низоли ёки низоли эмаслигини текшириб кўриш мақсадида Яққасарой туман давлат нотариал идорасига сўровнома юборди. Лекин сўровномада Н.Мигунова эмас, балки Н.Май(и)гунова номига таъкиқ бор ёки йўқлиги сўралади. Нотариал идорада алифбо тартибиде текшириб кўрилган, Н.Магунова номига ҳеч қандай таъкиқ қўйилмаганлиги боис, низо йўқлиги ҳақида маълумотнома берилди. Шу тариқа ҳади шартномаси Н.Мигунова номи билан расмийлаштирилиб, З.Абдуллаева Н.Мигунованинг низоли уйига қўчиб қиради. Ҳади шартномасида эса мазкур уй ҳеч қимга сотилмаганлиги, низо ва таъкиқ мавжуд эмаслиги белгиланган бўлади.

«Низоли уй бўлишига олиб боришдан суд мажлиси баённомасида (шунинг 122-банди) ёзилишича, З.Абдуллаева Н.Мигунова билан 1-Тошкент шаҳар давлат нотариал идорасига боришдан, нотариус бу низоли уй экан, шартноманинг тасдиқлашга ҳаққим йўқ, жанжал бўлади ва суд бундай шартномани барибир бекор қилади деб рад этади. Шундан сўнг улар бошқа ҳусусий нотариус олдида маслаҳатга киришади ва нотариус уларга ҳади шартномасини расмийлаштириш мумкинлигини тушунтиришда бу гап уларга маъқул тушади. З.Абдуллаева 2002 йил 14 январь куни бўлиб ўтган суд мажлисида берган кўрсатмасида ҳам

гувоҳлар уй аниқ қанчага сотилганлигини кўрсата олмади, шунинг учун ҳади шартномасини бекор қилишга асос йўқ деб топади. Лекин Н.Мигунова В.Умрзоқов билан уйни сотиш юзасидан бир неча бор келишганлиги, закалат ҳам олганлиги, қолаверанча гувоҳларнинг бу жараёнларни тасдиқлаб берган кўрсатмалари инobatга олинмай, уларнинг айнан З.Абдуллаева билан Н.Мигунова уйни қанчага қилишганлигини айтиб бера олмаганлигини асос қилиб олиш мантикан нотўғри бўлса керак. Чунки икки киши ўртасидаги қилишувдан учинчи шахснинг беҳабар бўлиши табиийдир, ҳусусан гап низоли уй ҳақида кетаётганда. Давоғар В.Умрзоқовда ҳади шартномаси кўзбўйамчилик учун тузилган деган гумоннинг тўғрилиги ўринсиз бўлмаса керак? Гувоҳ М.Юнусованинг тушунтириш хатида ёзилишича, З.Абдуллаева низоли уйга қўчиб қирган қуни ундан қандай қилиб берга қўчиб ўтаётганликлари сўрашганда, у Н.Мигунованинг Исроилга кетиш харажатларини кўтарганлиги, яъни самолётга билет олиб берганлиги эвазига уйнинг «дарственный» қилиб кетганлигини айтган.

Фуқаролик кодексининг 502-моддасида юридик фанлар доктори, профессор Х.Раҳмонкулов берган шарҳга қараганда, «ҳади қилувчи ҳади эвазига ҳади олувчи билан муқобил ашё бериш ҳақида ёки муқобил мажбуриятни ижро этиш ҳақида қилишган бўлса, у ҳолда бундай битимлар ҳақиқий ҳисобланмайди ва бундай муносабатга нисбатан Фуқаролик кодексининг 124-моддасига (қалбаки ва кўзбўйамчилик учун тузилган битимнинг ҳақиқий эмаслиги) мувофиқ юридик оқибатлар вужудга келади. Яъни битим ашёни бепул топшириш нияти бўлмаган ҳолда номигагина тузилган деб қаралиши керак ва бу битим бошқа битимни нобиллаш мақсадида тузилган бўлса, ҳақиқат

улушни имтиёзли сотиб олиш ҳуқуқига эгадирлар. Суд жараёнида эса низоли уй жойлашган турар жой алоҳида планга ажратилган, уй рўйхат китоби алоҳида ва ҳар бирига тегишли бўлган қисми нотариал идора томонидан бир неча мартаба бошқа-бошқа шахсларнинг эгаллигига ўтган умумий улушли мулк деб топишган. Ҳақиқатан ҳам низоли уй плани ҳар бир уй эгасининг қўлида мавжуд бўлса, аммо уларнинг барчасида битта умумий том, пойдевор асосида эканлиги ва бирортаси ҳам алоҳида-алоҳида девор, том ва пойдеворга ажратилмаганлигини, қирб-қичиш учун бошқа-бошқа эшиклардан эмас, битта умумий эшикдан фойдаланиб келинаётганлигини кўриш мумкин.

Шу билан бирга М.Улугбек туман Нодирабегим маҳалла қўмитаси томонидан 2001 йил 26 июль куни Н.Мигунова номига берилган 95-маълумотномада Устабоева қўчаси 80-уйда бошқа ҳеч қим рўйхатдан ўтмаганлиги кўрсатилган. Ваҳоланки, мазкур уйда Н.Мигуновадан ташқари 1999 йилдан буён В.Умрзоқов ҳам яшар келаетганлиги тўғрисида адреслар бюросининг маълумотномаси мавжуд. Шунга ўхшаш ҳолатлар масаланинг янада чигаллашишига сабаб бўлган.

2002 йил 9 октябрдаги суд қарориди ФКнинг 218-моддаси бутунлай бошқача мазмунда талқин этилади. Қарордан кўчирмани хатолар билан, аниқ келтирмай: «Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 218-моддасига мувофиқ тасарруф этилади, яъни улушли мулк иштирокчиси (?) ўз хоҳишига қараб ўз улушини сотишга, совға қилишга, васият қилиб қолдиришга, гаровга беришга ёки бошқа тарзда тасарруф қилишга ҳақли. Фақат (қўчиб қўйилган!?) — Д.Х.) улушни ҳақ эвазига бошқа шахсга бериш чоғида ФКнинг 224-моддасида назарда тутилган қоидаларга амал қилган ҳолда амалга оширилиши кўрсатилган».

Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 224-моддасида имтиёзли сотиб олиш ҳуқуқи белгиланган бўлиши

МАНА бир мисол. Бу воқеа 1998 йили Тошкент шаҳрида юз берди. В.Умрзоқов фарзандлари учун уй-жой сотиб олиш ниятида Тошкент шаҳридан уй излаб юрганида, «Ташкентская неделя» газетасининг бир сониде берилган эълон эътиборини тортади. Унда Тошкент шаҳри Луначарский кўчасида жойлашган уй сотилаётгани ҳақида айтилган эди. Дастлабки кўнги-роқдаёқ уй эгаси И.Солиқов уйни келиб кўришни таклиф этади. В.Умрзоқов келиб кўргач, уй унга маъқул бўлиб, сотиб олишга қилишди. Лекин умумий фойдаланишдаги ҳовлида учта хонадон жойлашганлиги боис, уни сотиб олишдан воз кечади. Шунда иккинчи хонадон эгаси Нина Мигунованинг: «Сен хавотир олаверма, мен яқинда қизимникига — Исроилга қўчиб кетаман, шунинг учун менинг уйимни ҳам қўшиб сотиб олгин», — деган таклифидан сўнг ҳужжатларни (И.Солиқовга тегишли қисмини) расмийлаштириб, уйга қўчиб қиради. В.Умрзоқов: «Унда уй пулини ёки закатлатни олиб қўйгин», — деганида, Н.Мигунова: «Йўқ. Ҳозир закатлатни оламани, лекин пулини кейин берсан. Агар пулни ҳозир оладиган бўлсам, уйни бўша-тишни талаб қилишнинг мумкин, шунинг учун кетаётган вақтда берасан», — деб ишонтиради. В.Умрзоқов Н.Мигуновани бундай қилмаслигига ишонтира олмаганидан сўнг у билан уйни ундан бошқа кишига сотмаслигига қилишиб, 1-Яққасарой нотариал идораси орқали мазкур уй сотилишига таъкиқ қўйди.

Орадан бир ярим йилча вақт ўтгач, Н.Мигунова қизиникига қўчиб кетиш мақсадида уйни бошқа шахсга тезроқ сотиш тараддуғига қўчиб қолади. В.Умрзоқов бундан хабар топгач, Н.Мигунованига ўртадаги қилишуви эслатади. Лекин Н.Мигунова уйни энди қимматроқ нархга оладиган одам топганлигини айтиди. Дастлабки ваъданинг устидан чиқмаган Н.Мигунованинг бундай қилишидан норози бўлган В.Умрзоқов мазкур уйга нотариал идора орқали иккинчи бор таъкиқ қўйди. Ҳақиқий машмаша ана шундан кейин бошланади.

«Мен Н.Мигунова билан уй нархини гувоҳлар иштирокида қилишган эдим ва бу қилишувни тасдиқлаш учун унга закатлат ҳам берганман».

Лекин шунга қарамай Н.Мигунова қунардан бирида уйни З.Абдуллаева деган аёлга ҳади қилиб юборди.

Бу эса менда уй ҳади эмас, олди-сотди қилишгани тўғрисида шубҳа пайдо бўлишига олиб келди. Чунки, азар олди-сотди шартномасини расмийлаштиришга бўлишганда улар улушли уйда яшар келаетган бошқа шахсларнинг розилигини олишлари лозим эди. Қолаверса, Н.Мигунова уйни бошқа одамга қимматроқ нархга сотаётганлигини айтганидан сўнг, у мен берган закатлатни ҳам тан олмади, бу пулни сен менга дорин-дармон учун берсан деб туриб олди. Ваҳоланки, пулни беришда И.Солиқов, Ш.Гуломов ва М.Юнусовалар гувоҳ бўлишган. Шунинг учун бу ҳолатда олди-сотди ҳади билан алмаштирилиб, кўзбўйамчилик қилинган. Суд қарориде эса мени Н.Мигунова билан уй нархини қилиш олмаган деган, ҳақиқатга тўғри

BURCHGA XIYONAT

СЎНГИ пайтларда газета-ларда тадбиркор, кредит каби сўзларга кўзим тушса ёки фалон тадбиркор банкдан кредит олиб, мана бундай ишларни амалга оширди деган гапни ўқиб қолсам, «Тушимми-ўнгимми, шу гаплар ростми?» дея ўз-ўзимга савол берадиган ҳолга тушиб қолдим. Мени хаёлпараст ёки «олма пиш — оғзимга туш» дейдиганлар хилидан экан деб ўйламанлар. Асло! Ҳаёл суришга вақтим йўқ, ишлашим керак. Кўп йиллардан буён тадбиркорлик билан шугулланаман. Шофиркон туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг аъзосиман.

Гап шундаки, фаолиятимни ривожлантириш — чорва сотиб олиб, ғўшт ва сут етиштириш, турли сутли ширинликлар ишлаб чиқариш мақсадида 2001 йилнинг сентябр ойида 2.000.000 сўм кредит сураб «Халқ банки»нинг Шофиркон туман бўлимига мурожаат қилдим.

Аризамни банк кредит комиссияси 18 сентябрь куни қўриб чиқиб, менга 2,5 йил муддатга бюджетдан ташқари фондлар ҳисобидан йиллик 10 фоиз устамаси билан 2.000.000 сўм кредит ажратиш тўғрисида қарор қабул қилди (кредит комиссиясининг мажлиси баёни ва ҳулосасининг нусхасини йўллайман). Ҳафта ўтмай мен — кредит олувчи Бозоров Фулом ва «Халқ банки» Шофиркон туман бўлими номидан банк бошқарувчиси Райим Вафиев ўртасида шартнома имзоладим. Ва у давлат нотариал идораси томонидан тасдиқланди (шартнома нусхасини илова қиламан).

Шундан сўнг мен қувонмай ким қувонсин? Ахир кредит олиш билан боғлиқ барча расмийликлар ўз вақтида битаётган бўлса? Бир гайратимга ўн гайрат қўшиб, янги режалар туза бошладим.

Хуллас, 22 сентябргача зарур ҳужжатлар банкга топширилди. Каминанинг эса ҳамон қувончи чексиз, ахир бу жараёнга етиб келишнинг ўзи бўладими? Шунда менга «Эй нодон, кўп қувонма, ҳолва деган билан оғиз чучимади» дейдиган бир кимса учрамади. Учра-

ганда ҳам унинг сўзига ишонмасдим. Чунки энди менга кредит берилмаслиги, оилаб, йиллаб оворию-сарсон бўлишим мумкинлиги ҳақида ўйламасдим.

Бир ҳафта, бир ой кутдим, сўнг банкка қатнайвердим. Шу тахлит ўн бир ой ўтди. Ниҳоят вилоят адлия бошқармасига ёрдам сураб мурожаат қилдим. Кўп ўтмай адлия бош маслаҳатчиси Алижон Очилов, банк бошқарувчиси Райим Вафиев ва мен аризам муҳокамаси бўйича учрашдик. А.Очилов ҳужжатларни ўрганиб чиққач, аризамдаги вазиларни тўғри ва қонуний деб топди. Булар ҳақида маълумотнома ёзди (ариза бўйича ёзилган маълумотнома нусхасини юбораялман). Шундан банк бошқарувчиси Р.Вафиев

мендан узр сўраган бўлди. 2002 йилнинг сентябрь ойигача (орадан бир йил ўтгач) кредит билан таъминлашга ваъда берди. Адлия маслаҳатчиси А.Очилов эса менга Р.Вафиевнинг ўсиб келаётган ёш кадрлигини таъкидлаб, «Сизнинг аризангиз бўйича чқур текширсам, унга нисбатан жиноят иши қўзғашга тўғри келади, ёш экан, жабр бўлмасин, даъвоонгиздан кечинг» деб илтимос қилди. Яна у «Кредит олунингизча аризангиз назоратда тургани, шахсан ўзим назорат қиламан» деб мени ишонтирди. Аслида меннинг ҳеч кимга даъво йўқ, ишим битса бўлгани эди. Уларнинг ваъдаларига чиппа-чин ишондим. Юрагимга сал ойдинлик юмрди... Кўп ўтмай сўздан гап қуриш мумки-

паст тушмади: «Сен билан адиба айтишишга вақтим йўқ!» деб эшикни кўрсатди, чиқиб кетдим. Дунёда умидворлик, кутишданда оғири йўқ экан. Йиллаб кутганим бир пасда саробга айлангани қанчалик оғир ботмасин, бошқарувчининг ошқора муносабати елкамдаги тоғни ағдаргандек бўлди. Чунки энди мен йўқ нарсага ишониб кутиш, идорама-идора елиб-югуриш машаққатидан ҳалос бўлган эдим.

Бир ҳафта кўзимни кўр, қулогимни қар қилиб ётдим. Ҳаёлларим тинган сари мени алдагани, йиллаб сарсон қилишгани алам қилди. 2002 йилнинг 14 ноябрь кунинда ёрдам сураб адлия вазирлигига мурожаат қилдим (ариза нусхасини илова қиламан). Вазирлик аризамни Бухоро вилоят адлия бошқармасига ижро учун жўнатди. Бошқарма бошлиғи ариза ижросини таъминлашни бўлим бошлиғи Қодир Йўлчиевага топширди. Қ.Йўлчиев аризамда келтирилган далилларни ўрганиб, қуйидагиларни аниқлади:

— «Халқ банки»нинг Шофиркон бўлими мен билан шартнома (2001 йил 22 сентябрь) имзоласа-да, ханузгача кредит бермаган;

— банк 2002 йилда кредит сураб мурожаат қилган 6 та тадбиркорга навбатсиз кредит берган...

Шулар асосида талабнома ёзилди. Унда қўрсатилган шартлар банк томонидан бажарилмади, вилоят адлия бошқармаси фуқаролик ишлари бўйича Фиждудон туманлараро судига ажратилган кредит маблағларини, бой берилган фойда, етказилган зарар ва маънавий зарарни ундириш ҳақида даъво аризаси киритди. Суд аризада келтирилган далилларни асосли деб топди.

Шунга қарамай суднинг ҳал қилув қарориди негадир расмийлаштирилган 2.000.000 сўм кредит маблағининг ҳажми ҳам, унинг 10 фоизлик ставкаси ҳам, бой берилган фойда ҳажми ҳам, етказилган моддий зарар ҳажми ҳам ўз ифодасини топмади (фуқаролик иш-

ёки кредит ўрнига ваъда олган шофирконлик тадбиркор тоқатидан бир шингил

лари бўйича Фиждудон туманлараро судининг ҳал қилув қарорини йўллайман).

Суднинг ҳал қилув қарори билан танишгач, ундан норози бўлиб, судья Т.Ҳўжаевага мурожаат қилдим. У «Бўлар иш бўлди, ҳал қилув қарорини ўзгартирмай, сизга 10 фоизли ставка билан 2.000.000 сўм кредит олиб бераман» деб ваъда берди. Судга, судьяга ишонмай иложим қанча, ишондим, рози бўлдим...

Суд ижросини билан биргаликда ҳал қилув қарори ижросини таъминлашни сураб, «Халқ банки»нинг туман бўлимига мурожаат қилганимизда янги бошқарувчи (Р.Вафиевни суддан сўнг лавозимидан олишди...) Д.Саломов «вилоят «Халқ банки» бизга ҳозирча маблағ ажратмаяпти, шунинг учун суд қарорини таъминлаётганми, яна озор-қутасиз, кредитни албатта оласиз» деб ишонтирди. Янги раҳбарнинг гапи гап бўлса керак, у энди алдамас деб ўйладим. Кутдим. Кутганим сари мени ҳам, кредитни ҳам унуттишди. Сўнгги бор учрашганимда Д.Саломов «Суднинг ҳал қилув қарори бизга етказилмаган, қарор рўйхатдан ўтмаган, шу сабабли биз вилоят «Халқ банки»га қарор ижросини таъминлаш учун кредит сураб мурожаат қилолмаяпмиз» деди.

Менга қолганда турли баҳона-ю сабаблар тўқилаверди. Билмадим, улар менинг тоқатимни сынаб кўришмоқчимми ёки бошқа гап борми? Ўйлаб ўйимга етолмайман... Яна судья Т.Ҳўжаевага мурожаат қилишга мажбур бўлдим. Судда банк ҳодимларини инсофсизликда айблаб, 2.000.000 сўм ҳам кредит бўптими, ҳозир тадбиркорлар ўн миллионлаб кредит олаёпти, шу аризмас пул учун суд курсисиди ўтирибсанларми, уят-е деб танбех берган Т.Ҳўжаев мени кўрса, кўрмасликка олиб қочадиган бўлди. Бехос дуч келганда эса банк ва бошқарувчи манфаатини ҳимоя қила бошлади.

Бoshим қотди. Пешонам воситачилар — А.Очилов, Т.Ҳўжаев, Д.Саломов кабиларнинг ваъдасига ури-лаверса-да, ҳамон кредитдан дарақ йўқ. Қаерга мурожаат қилмай, «Қонун сиз томонда, ҳақсиз» дейишди-ю, яна банк ва унинг бошқарувчисига ён босишди. Шундай пайда «Эй Фуломбой, сенга кредит олишни ким қўйибди, тақдирга тан бериб, ҳолинг етгунча ширинликларингни пишириб юравермайсанми» дегим келади-ю, яна умид қиламан. Қўлимдан иш келса, тузуккина хунарим бўлса, кредитни қайтаришга етгулик мол-мулким бўлса, нега менга кредит беришмайди? Бу жумбоқни ечадиган киши борми-йўқми, бор бўлса, уни қаердан излай, яна кимга мурожаат қилай? Бир йилу ўн ой кутдим, яна қанча кутай? Балки саволларимга мамлакатимиз Марказий банки мутасаддилари жавоб берад, тўғри йўл кўрсатар?

Фулом БОЗОРОВ,
Шофиркон тумани

DASTUR IJROSI QAY AHVOLDA?**БОЛА КЎНГЛИГА ЙЎЛ ТОПИНГ**

ЁШЛИКДА олинган билим тошга ўйилган нақш кабидир. Бироқ айни билим оладиган ёшида бир синфдаги 20 ўқувчидан 4-5 нафари мунтазам дарсга келмаслигини қандай изоҳлаш мумкин? Бухолатга биз мутахассисларни жалб қилган ҳолда Қўшқўпир туманидаги 15- ва 18-мактабларда «Таълим тўғрисида»ги қонун ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг ижроси юзасидан текшириш ўтказганимизда гувоҳ бўлдик. 15-мактабдаги жами 7 та синфда текшириш ўтказилган куни 29 ўқувчи сабабсиз дарсга келмаган эди. Мактабда, шунингдек, ўқувчиларни дарсдан сўнг тўгаракларга

жалб этиш фақат қоғоздагина йўлга қўйилган. А.Боженова, А.Саидмахмудова сингари ўқитувчилар эса бунинг учун иш ҳақи олиб келишган.

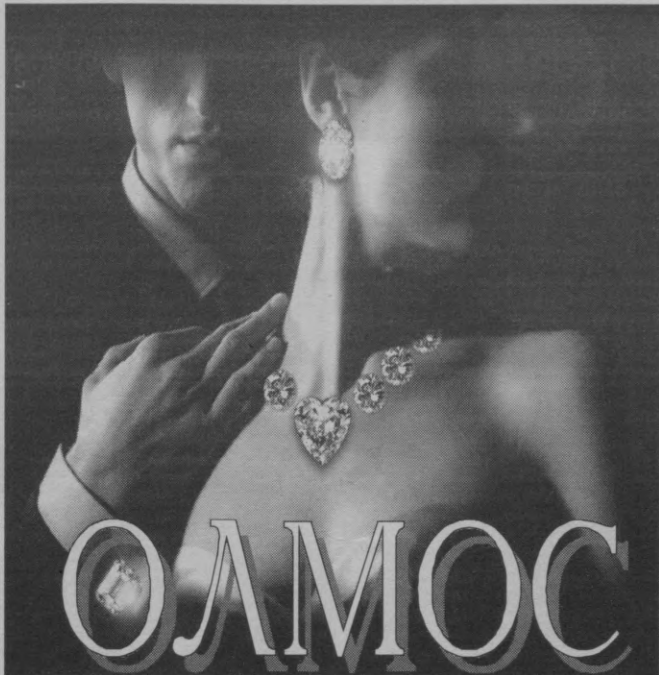
Шундай ҳолат 18-мактабда ҳам кузатилади. Бу ерда ҳам текшириш ўтказилган куни жами 15 та синфдан 37 ўқувчи сабабсиз дарсга келмаган эди. Илм-фан ривожланган, мамлакат келажаги ҳар жиҳатдан баркамол авлод тарбиясига боғлиқ бўлган бир даврда мазкур ўқувчиларнинг эртанги тақдирини на уларнинг ота-оналарини, на ўқитувчиларни ташвишлантираётгани ачинарлидир.

Текшириш якунларига кўра мактаб директорлари С.Саъдуллаев ва А.Нуруллаевга ҳамда уларнинг ўринбосарларига нисбатан интизомий ҳуқуқбузарликка доир иш қўзғатилиб, камчиликларни бартараф этиш юзасидан туман ХТБ мудири номига тақдирнома киритилди.

Ҳозир айни ёз, ўқувчилар таътилда. Ўйлаймизки, қўшқўпирлик маорифчилар ўз ишини танқидий руҳда қайта қўриб чиқишга, ота-оналар билан мустаҳкам алоқа ўрнатиб, болалар кўнглига йўл топишга муваффақ бўладилар. Болани илмга, ўз олдига юксак мақсадлар қўйишга қизиқтира билиш керак. Муҳими шу.

Р.КАРИМОВ,
Қўшқўпир тумани прокурори

ОЛМОС

ташқарида эса ундан-да қимматга сотиш мумкинлигини яхши биларди. Орадан бир неча кун ўтгач, Малино Рио-де-Жанейрога келади. Унинг мақсади қимматбаҳо тошни тезроқ пуллаш эди. Лекин унинг молига харидор топишнинг ўзи бўлмасди. Ниҳоят орадан бир ҳафтадан ортиқ вақт ўтгач, Малинонинг олмосига Гипократос Базилис Такапулос деган харидор чиқди. Асли грециялик бўлган Такапулос полиция бошқармасида нуфузли лавозимда ишлаб юрган, лекин унинг фирибгарликлари ошқор этилган, ишдан ҳайдаб, мамлакатдан ҳам чиқариб юборилган. Ўз оиласи билан Бразилиядан қўни топан собик полициячи, удабурролиги, йўлғирлиги туфайли Рио-де-Жанейродаги

баҳолади. Аммо бу ҳам Малинони қониқтирмади. Тош савдоси эса бир неча кунга чўзилди, бу орада Такапулос ва унинг одамлари фирибгарликнинг минг бир кўчасига кириб чиқибди. Лекин харидорнинг олмоснинг фарқига бориши улар ўйлаган режанинг амалга ошишига имкон бермасди. Охир-оқибат қаттиқ грек Малинога ён беришга мажбур бўлди. У тошнинг тахминан ҳақиқий баҳосига яқин нархни айтади, яъни олмос учун тўрт миллиард крузейро, АҚШ долларидан ҳисобланадиган бўлса, икки миллион доллар тулашга рози бўлади. Бундан кўнгли тулган гарримпейро Такапулос ёзиб берган чекни чўнтагига соладию, хайр-маъзурни ҳам насия қилиб, шу атрофда жойлашган энг яқин банк сари шошилади. Аммо уни банка киритишмайди, чунки жума кунги ишлар аллақачонлар тугаганди. Малинога душанба кўни келиши

Тарихда олмос ўғирликлари билан боғлиқ жуда кўп жиноятлар учрайди.

Жаҳонга олмос савдоси пойтахти билан танилган Бельгиянинг Антверпен шаҳридаги Олмос сақлаш марказида йирик ўғирлик содир этилди. Жиноятчилар бу ерда сақланаётган бриллиантлардан учдан икки қисmini ўмаришга муваффақ бўлганлар. Ўғирланган қимматбаҳо тошларнинг нархи 107 миллион АҚШ долларига тенг деб баҳоланмоқда.

Полициянинг таъкидлашича, ўғирлар Олмос маркази бизнесдан офис учун ижарага жўй олишган ва узоқ вақт давомида олмослар сақланадиган жойнинг қандайдй кўриқланишини пухта ўрганиб чиққанлар. Шунингдек электрон «кўриқчи»ларни «сўм» этиш йўлини ҳам яхши ўзлаштириб олишган. Шундан сўнг ишни хамирдан қил суғургандек осонлик билан уйдан қочиб кетган.

кераклигини тушунтиришди. Гарримпейро эса асло бундан хайра бўлмади. Икки кун вақтини шаҳарнинг денгиз бўйидаги энг яхши жойларида ўтказди, фикру хаёлини эса бир зум ҳам ширин орзу-хаваслар тарқ этмади. Душанбага келиб эса... Банк директори унинг қўлидаги чекни синчиқлаб ўрганиб чиқиб, бу чек билан дунёнинг ҳеч бир банкидан бир чакка ҳам ололмайсиз, сабаби у қалбаки дейди. Ана энди кўринг Малинонинг қанақа ахволга тушганлигини...

Бу вақтда эса Такапулос ва Мозес бутунлай бошқа мамлакатда, аниқроғи қўшни Аргентинага қочиб келган эдилар. Малинонинг олмоси эса ҳамон Такапулоснинг қўлида эди. Тулрак грек Ўртаер денгизи томонлардан келиб қолган ҳамюртлари билан баҳайбат олмосни қандай қилиб саранжомлаш хусусида маслаҳатлашди. Ҳамюртлар бунинг учун аввало маккор яхудидан кўтулиш керак деган хулосага келдилар ва Такапулосни ҳеч кимга сездирмасдан асл ватанига кузатиб қўйдилар. Мозес ҳам шумлиғи айёрликда ҳамтовогидан қолишмасди. Буэнос-Айресни тит-пит қилиб Такапулосни топа олмаган, у грекни туғилиб ўсган жойидан қидириш керак деган қарорга келади ва кўп ўйлашиб ўтирмай Афинага учадиган самолётга билет олади.

(Давоми кейинги сонда)
INTERNET хабарлари асосида тайёрланди

ЖОДУСИ

... ТАХМИНАН икки жаҳон уруши оралиғидаги йилларда америкалик машҳур ёзувчи Скотт Фитцджералднинг унча-мунча овозга сабаб бўлган қиссаси дунёга келади. Унда катталиги машҳур «Рити» меҳмонхонасига келадиган улкан олмос ҳақида ҳикоя қилинади. Албатта, асарда тасвирланган баҳайбат олмос ёзувчи бой фантазиясининг маҳсулидан бошқа нарса эмас. Чунки табиатда баҳайбат меҳмонхона биноси тугул новвойнинг тандирдек келадиган олмосни учратишнинг ўзи бўлмаган гап. Ушбу асар билан танишиб чиққан миллионер Рокфеллер ўз ҳаяжонини яшира олмади:

— Қария Фитцнинг лоф ургани турган гап. Аммо энди менда дунёдаги энг катта олмосга эгалик қилиш хоҳиши туғилди.

Рокфеллер шу вақтнинг ўзида кимда-ким оғирлиғи 2000 карат келадиган қимматбаҳо тошни таклиф этса оз эмас, кўп эмас беш миллион доллар тулашга тайёр эканлигини эълон қилади. Миллионер катта гапиришга гапирдию, лекин истаги ҳеч қачон амалга ошмаслигини яхши биларди. Чунки шу пайтгача дунёнинг ҳеч бир бурчагида у айтган миқдордаги олмоснинг ярмича келадигани ҳам топилмаганди.

Лекин орадан 60 йилча вақт ўтиб, ниҳоят шундай тош топилди. Бу тошнинг тарихи бразилиялик гарримпейро Эдуардо Малино шахси билан бевосита боғлиқ. «Гарримпейро» сўзи португалча бўлиб, у

қазувчи деган маънони англатади. Бу ном эса одатда белкуррак ва болга билан қуролланиб, бойлик топиш илмида эрта тонгдан ҳуфтонгача ер қазиб билан шугулланган одамларга нисбатан ишлатилган.

Шундай қилиб, 1965 йил октябрь ойининг эрта тонглари-дан бирида Бразилиянинг олмослар кўп учрайдиган Бога-гем ясси тоғларида Эдуардо Малино деган гарримпейро шериги билан ҳар кунги заҳматли юмушлари — ер қазилга киришиб кетдилар. Уларнинг иш тартиби бундай эди — қазиб олинган ҳар бир тош болга ёрдамида майдаланади. Агар қаттиқ зарб таъсирида бирон-бир тош бўлиниб кетмаса, демак у тош эмас. Модомики у тош эмас экан, фақат олмос бўлиши мумкин.

Икки ўртоқ жиққа терга тушиб ишига қизгин киришиб кетганларида ҳали қўёшнинг илк нурлари ҳам кўринмасди. Малино навбатдаги тошни болга билан урди. Тош бўлимади. Янада қаттиқроқ урди, шунда-да жисмининг ҳеч бир жойи дарз кетмади. Малино билдики бу оддий тош эмас. Юрак уруши тезлашиб кетган гарримпейро тошни пиджагининг чўнтагига бекитиб қўйди ва ўртоғида шубҳа туғдирмаслиғи учун ҳеч нарса бўлмагандек, яна ишини давом эттириверди. Малино адашмаганди, тош ҳақиқий олмос бўлиб чиқди, олмос бўлганда ҳам бунақасини топиш ҳали ҳеч кимга насиб этмаганди. Шу кундан бошлаб Малино ер қазилни йиғиштириб қўйди.

Бразилия қонунларига мувофиқ, гарримпейролар топилмаларини зудлик билан давлат идорасига топширишлари ва сотилган олмос пулининг тўртдан ишига эга бўлиш ҳуқуқига эга эдилар. Малино бўлса, тақдирнинг тортгани бошқалар билан баҳам кўришни истамади, у топан бойлигининг ҳеч бўлмаганда катта қисми ўзида қолишни истарди. У қўлидаги олмосни Рио-де-Жанейрода камиди икки миллион долларга, мамлакатдан

хуёна тарзда қимматбаҳо тошлар билан шугулланувчи энг йирик мутахассислардан бирига айланди.

Шундай қилиб, Такапулоснинг одамлари Малинони шаҳардаги энг ифлос тамаддиҳоналардан бирига бошлаб келишди. Қимматбаҳо тошлар билан боғлиқ яширин савдоларнинг деярли барчаси шу ерда пишар, бундай жойнинг танланиши эса уларнинг жиноятларини яшириш учун ниҳоб вазифасини ўтарди. Қисқа салом аликдан сўнг, гарримпейро харидорга ўз бойлигини кўрсатди. Узоқ йиллардан бери қимматбаҳо тошлар олди-сотдиси билан шугулланиб ҳали бунақа катта тошни кўрмаган Такапулоснинг эси оғиб қолаёзди.

Аммо айёр бериб тезда ўзини қўлга олди, сир бой бермаслик учун ўзини бепарво тутганча, Малинонинг ҳамиятига тегадиган даражадаги нархни айтиди: ўн минг доллар!

Уста гарримпейро ҳам анойилардан эмасди. Шу заҳоти тошни чўнтагига яширди, иккинчи қўлида эса тўппонча пайдо бўлди. Вазиятни қалтислашганини кўрган Такапулос айтган баҳосини икки баравар оширди. Аммо бу нарх ҳам Малинони қониқтирмасди. Шундай қилиб, уларнинг савдоси пишмади. Такапулос бошқа кун учрашишни ва тошнинг ҳақиқий баҳосини чиқариб берадиган тажрибали мутахассисни таклиф этишини билдирди. Таклифга рози бўлган Малино ана шу йўл билан харидорнинг ипсиз тузоғи сари бораётганлигини, олдинда ўзини нималар кутаётганлигини билмасди.

«Тажрибали мутахассис» деганлари ниҳоятда маккор Мозес Яков исмли яхудий бўлиб, у Такапулоснинг энг яхши маслаҳатларидан бири эди. Мозес тошни ниҳоятда синчиқлаб ўрганиб чиқди, нима амал бўлса барчасини бажарди, тўғриси бу борада у билан ҳатто биринчи даражали заргар ҳам тенглаша олмасди. Ниҳоят яхудий тошнинг баҳосини Такапулос таклиф этган нархдан ўн баравар қимматига

1905 йилда Жанубий Африка Республикаси (ЖАР)да оғирлиғи 3106 карат бўлган олмос топилди. Уни «Куллиан» («Африка юлдузи») деб номлашди ва у тез орада бутун дунёга машҳур бўлиб кетди. Кўп ўтмай у шиккага бўлинади ва оғирлиғи 530 карат бўлгани «Куллиан - I» ва вази 317 карат бўлган иккинчиси «Куллиан - II» деб номланади.

Россиянинг Саха Республикасида ҳам ЖАРдаги каби олмосга бой конлар сероб. Бу ерда ҳам табиатда жуда камдан-кам учрадиган нодир олмослар топилиб туради. Ана шундайларидан бири 1980 йилда топилган. Оғирлиғи 342,5 каратга тенг бўлган бу тошга «КПСС 26-съезди» деб ном берилган.

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Ta' sischilar:

O'zbekiston Respublikasi

Bosh prokuraturasi,

Toshkent shahar va

Toshkent viloyati

prokuraturalari,

«Qonun himoyasida» jurnali

Bosh muharrir:

Abdusoliq

ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Bahridin Valiyev,

Diilshod Islomov

(Bosh muharrir o'rinbosari),

Jahongir Sharofboyev

(mas'ul kotib),

Lola Shomurodova,

Hasan Inoyatov,

Muxtor Shodmonov.

Gazeta Davlat matbuot qo'mitasida №00150 raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi - 231, 232.

Manzil: Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34.

Reklama va e'lonlar:

133-82-34

E-mail: info@huquq.uz

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalarga qaytarilmaydi.

Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin.

Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «Huquq»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «Huquq» original-maketi

Gazeta «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasida ofset usulida A-3 formatda chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Buyurtma G - 516
Nusxasi — 13623
Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi

Navbatchi muharrir:
J.MAXSUMOV

Sotuvda erkin narxda

1 2 3 4 5 6 7 8

Bosmaxonaga topshirish vaqti 20.00
Bosmaxonaga topshirildi 18.00

✓ **HAMKASBLAR IJODIDAN****Фармон ТОШЕВ****КЎПКАРИ**

Солимга бир улоқ сўйдилар,
Отликлар чиқдилар илгари.
Ўртага соврин ҳам қўйилди —
Кўпкари эмиш бу, кўпкари.

Теграда оломон шашқатор,
Майдондан узмайди кўзини.
Тулпори бўлсайди, эҳ, агар,
Курашга урсайди ўзини.

Солимни тортдилар талашиб,
Ўзларин ҳар ёнга урдилар.
Оқибат не бўлур, билмадим,
Солимлар камайса бу қадар?

Юраклар ҳовури босилмас,
Босилмас майдонда чанг-тўзон.
Ҳеч бири голибга тан бермас,
Тан бермас голибга оломон.

Кўпкари ҳаётга ўхшайди,
Мардларнинг ишидир кўпкари.
Совринсиз қолмасин яхшилар,
Ва бўлсин ҳар кимнинг тулпори...

Ўлдош ПАРДА**КОШКИ...**

Яшил япроқларга кўнмаса губор,
Довулда синмаса мурғак новдалар.
Дўстга зор этмаса, душманларга ҳор,
Ғамдан букилмаса тетик гавдалар.

Урушлар бўлмаса, бўлмаса кулфат,
Ғам-алам дунёдан йўқолса буткул.
Миллатлар ўзаро бўлса-ю улфат,
Халқлар бир-бирига тутса атиргул
Кошки...

Жаҳонгир ШАРОФБОЕВ**ОРЗУ**

Мен далли боламан, мен танти бола,
Шамолнинг жиловин тутгим келади.
Хув қора булутнинг кўксини ёриб
Ойнинг юзларидан ўнгим келади.

Кетса дейман дунё шодликка тўлиб,
Ҳар чечак қолмаса очилмай сўлиб.
«Ўтган кунлар»даги Отабек бўлиб,
Зайнаб, гуноҳингдан ўтгим келади.

Дунёсидан кўнглим тўлмайди сира,
Кимдир шод ўтгуси, ким кўнгли хира.
Кўнглим, сен баҳордан қўшиқлар тила,
Мангу тонглар бўлиб отгим келади.

Райҳон исларини туйсам тонг палла,
Онам ҳеч тўхтамай куйласа алла.
Мен шундай орзули, мен танти бола,
Қуёшнинг уйига кетгим келади.

Шеърим ўқиб қулар баъзи бировлар,
Мен-чи, ҳисларимни қўймам жиловлаб.
Сочим қопласа ҳам олпоқ қировлар,
Онамнинг бағрида ётгим келади.

Искром ИСКАНДАР

Кимлар менинг бағримни
зарраларга бўлдилар?
Танимдаги тарқоқлик
охир мени ўлдирар.
Мен шу қора тупроқман,
кўнгли яра тупроқман.
Мен бир карра гул эдим,
минг бир карра тупроқман.
Кафтдай кўнглим ерча кенг
эзгуликни тусадим,
Кифтимда эса яшнаб
хиёнатлар ўсади.
Чанглар менинг оҳимдир,
кўксимни ситолмадим.
Зарра-зарра оҳларга
айланиб кетолмадим.
Дил бандини тортар мунг,
билмам қайга етаклар?
Юрагимни силкитсам,
тўкилади эртақлар.

Қўқор НОРҚОБИЛ**СЕН ҲАҚИНГДА
ИККИ ШЕЪР**

1.
Ёниб борар елкамда қуёш,
Кипригимда жимирлар саҳро,
Замин қадар кўксимдаги тош
Оғриғига чидолмас Жавзо.

Ёз, йўлингда оловли қасам,
Мана! Менинг, ёнишим ҳалол!
Ёмғир бўлиб ёғайин десам
Ёлғизлигим бермоқда халал.

2.
Мевазорда бўлди тантана —
Олмаларни термоқдалар — Соз!
Қизларини узатган Она
Каби енгил нафас олар ёз.

Ёдим титрар... Олма бўйидан —
Юрагимда соғинч тортилди.
Воҳасими ё Водийда
Узоқ қолиб кетдинг таътилда.

✓ **TASHABBUS****«МАҲАЛЛАДА
ҲУКУҚИЙ ОНГ»**

Маҳалланинг обод ва фаровонлиги нафақат унинг ташқи кўриниши, балки маънавият ва маърифатга бўлган эътибор билан ҳам ўлчанadi. Бунга чуқур ҳис қилган Ўрганч шаҳар прокуратураси ходимлари барча фуқаролар йиғинларида «Маҳаллада ҳуқуқий онг» деб номланган тадбир ўтказиб келмоқда.

Шаҳарда 34 та маҳалла фуқаролар йиғини мавжуд. Уларнинг ҳар бирида тўй ўтказиш, яраштирув, нафақа тайинлаш, меҳнат назорати каби турли комиссиялар ишлаб турибди. Бироқ, аксариятнинг фаолиятини кўнгилдагидей бўлмайди. Мисол учун, маҳалла солиқ нозирларида шу ҳудуддаги барча тадбиркорлар ҳақида маълумот бўлиши шарт. Аммо кўпчилик нозирлар маҳаллада нечта тадбиркор бор, уларнинг иш услуби нималардан иборат деган саволларга тўлиқ жавоб беролмайди.

Шу боис шаҳар прокуратураси фуқаролар йиғинларидаги комиссияларнинг фаолиятини такомиллаштиришни мақсад қилиб қўйган. Бу, албатта, келгусида қонунбузилиш ҳолатларининг олдини олишга кўмаклашади.

Дарвоқе, «Маҳаллада ҳуқуқий онг» тадбирида Ўрганч шаҳар ҳуқуқий муҳофаза қилувчи идоралар раҳбарлари иштирок этиб, фуқароларни қизиқтирган саволларга жавоб бермоқда. Олий Мажлис депутати Ибодулло Бойжонова йиғилганларни ўз сессияда қабул қилинган қонунлар моҳияти билан таништиряпти.

— Учрашуларда комиссия аъзоларининг иш-услубини такомиллаштириш мақсадида ўқув курслари ташкил этилса ани мудида бўлур эди деган таклифлар ўртага ташланмоқда. Биз бунга албатта инобатга оламиз, — дейди прокурор.

**Э. БАХТОВ,
«HUQUQ» мухбири**

ҒАЛЛАБАВАНК

*акциядорлик тижорат банки
матбуотимиз заҳматкашларини
каёб байрами билан
қутлайди.*

«ҒАЛЛАБАВАНК» ХОНАДОНИНГИЗГА БАРАКА КЕЛТИРСИН!